

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2023

Tereza Knotková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Dodatek o rovných právech a současné snahy o jeho
přijetí v USA**

Bakalářská práce

Autor práce: Tereza Knotková

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Jakub Dopieralla

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2023

Tereza Knotková

Bibliografický záznam

KNOTKOVÁ, Tereza. *Dodatek o rovných právech a současné snahy o jeho přijetí v USA*. Praha, 2023. 75 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jakub Dopieralla.

Rozsah práce: 100 799

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá Dodatkem o rovných právech a snahami o jeho přijetí ve Spojených státech amerických. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části práce je nejprve dění kolem tohoto Dodatku představeno z historického hlediska tak, aby se co nejlépe podařilo zachytit dobový kontext a význam potenciálního přijetí. Později se pozornost obrací na období, kdy byl ERA již přijat oběma komorami Kongresu a předložen k ratifikaci před jednotlivé státy. Teoretická část rovněž zahrnuje podrobný vhled do tehdejšího úsilí podporovatelů i opozice, představuje spory a procesní nejasnosti a je zakončena shrnutím příčin, které v konečném důsledku vedly k neúspěchu Dodatku o rovných právech. Praktická část práce si za svůj cíl klade nalézt konkrétní důvody a události, jež vedly k obnovení snah o ratifikaci Dodatku. Obnovení těchto snah je ilustrováno a následně hodnoceno na pozadí vlivu politických elit, proměny společnosti a vlivu společenských hnutí. Skrze analýzu dokumentů se prokázala souvislost např. s hnutími #MeToo a pro-choice. Závěr práce objasňuje současné dění a naznačuje možný budoucí vývoj.

Abstract

This bachelor 's thesis deals with the Equal Rights Amendment and efforts to adopt it in the United States of America. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. In the theoretical part of the thesis, the events surrounding this amendment are first presented from a historical point of view so as to best capture the contemporary context and the significance of potential adoption. The attention later turns to the period when the ERA was already adopted by both houses of Congress and submitted for ratification to the individual States. The theoretical part also encompasses a detailed insight into the efforts of the late supporters and opponents, presents the disputes and procedural irregularities, and concludes with a summary of the causes that have ultimately led to the failure of the Equal Rights Amendment. The practical part of the thesis aims to find specific reasons and events that have led to the renewal of efforts to ratify the amendment. The renewal of these efforts is illustrated and then assessed against the background of the influence of political elites, the society change and the influence of social movements. Through document analysis, a connection with e.g., #MeToo and pro-choice movements has been shown. The conclusion of the thesis clarifies the current events and indicates possible future development.

Klíčová slova

Dodatek o rovných právech, ústavní dodatek, USA, feminismus, rovnost práv

Keywords

Equal Rights Amendment, constitutional amendment, USA, feminism, equality of rights

Title/název práce

The Equal Rights Amendment and the current adoption attempts in the U. S.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Jakobovi Dopieralovi za cenné rady a připomínky.

Obsah

Úvod	3
1 Dodatek o rovných právech	6
1.1 Kontext prvotních snah o přijetí Dodatku o rovných právech	7
1.2 Význam ERA a snaha obhájit jej před opozičními názory	10
1.3 Schválení Dodatku o rovných právech	13
1.3.1 Časový rámec sedmi let	14
1.4 Ratifikace jednotlivými státy	19
1.5 Formování a vliv tehdejší opozice	20
1.5.1 Kolize s podporovateli ERA	22
1.6 Otázka prodloužení ratifikační lhůty	23
1.6.1 Problematika umístění sedmiletého limitu	27
1.6.2 Rozhodnutí Kongresu	27
1.7 Rozplynutí nadějí na ratifikaci Dodatku o rovných právech	28
1.7.1 Příčiny neúspěchu ERA	30
2 Obnovení snah o ratifikaci Dodatku o rovných právech	33
2.1 Životaschopnost Dodatku o rovných právech	33
2.1.1 Schválení Madisonova dodatku v roce 1992	34
2.1.2 Three-state strategy	35
3 Důvody obnovení snah o ratifikaci ERA	37
3.1 Proměna společnosti a veřejného mínění	38
3.2 Vliv politických elit	41
3.2.1 Současná stanoviska obou politických stran	45
3.3 Společenská hnutí	46
3.3.1 Čtvrtá vlna feminismu	46
3.3.2 Hnutí #MeToo	48
3.3.3 Pro-choice hnutí, přehlasování Roe v. Wade a potratová politika	51
4 Současné dění kolem Dodatku o rovných právech	55
Závěr	59
Summary	61
Použitá literatura	63

Seznam zkratek

ERA	<i>Equal Rights Amendment</i> , Dodatek o rovných právech
FDA	<i>Food and Drug Administration</i> , Úřad pro kontrolu potravin a léčiv
NAEYC	<i>National Association for the Education of Young Children</i> , Národní asociace pro vzdělávání malých dětí
NAWSA	<i>National American Woman Suffrage Association</i> , Americká národní společnost za volební právo žen
NOW	<i>National Organization for Women</i> , Národní organizace pro ženy
NWP	<i>National woman 's party</i> , Národní ženská strana
STOP ERA	<i>Stop Taking Our Privileges ERA</i> , Přestaňte brát naše privilegia ERA

Úvod

„Muži a ženy by měli mít stejná práva napříč Spojenými státy a na každém místě podléhajícím jejich jurisdikci.“¹ Těmito slovy byl definován původní dodatek významné sufražetky Alice Paul, předložený roku 1923. V té době by však jen málokdo dokázal odhadnout, že těchto pár jednoznačných slov zažehne debatu, která bude trvat po dobu dalších sto let. Tento dodatek, dnes známý pod názvem Dodatek o rovných právech (ERA), musí od doby svého prvního představení v Kongresu až do současnosti čelit řadě procesních překážek, nejasností a opozičních názorů. Hlavní myšlenka podporovatelů ERA však po celou dobu zůstává jednotná – zakotvit princip rovnosti mužů a žen do Ústavy Spojených států. Téma bakalářské práce „Dodatek o rovných právech a současné snahy o jeho přijetí v USA“ bylo zvoleno především pro svou aktuálnost a relevanci v současném společensko-politickém prostoru Spojených států.

Tato bakalářská práce bude koncipována jako případová studie sledující Dodatek o rovných právech od dvacátých let minulého století až do současnosti. Záměrem této práce je tedy zachytit a popsat hlavní události a informace, týkající se problematiky Dodatku o rovných právech z historického i současného úhlu pohledu. Propojení obou těchto rovin by očekávaně mělo přispět k poskytnutí uceleného přehledu, jež by mohl posloužit k vyplnění mezer dosavadního poznání. Za účelem naplnění tohoto záměru bude práce rozdělena na teoretickou a praktickou část. Text bakalářské práce bude dále členěn do čtyř hlavních kapitol a následných podkapitol.

První kapitola bude věnována teoretické části práce a bude zde kladen důraz na historický kontext snah o přijetí Dodatku o rovných právech, jelikož právě historické a teoretické ukotvení budou důležité pro další porozumění práci. V této kapitole bude mapováno období od dvacátých let dvacátého století až do neúspěchu ERA na počátku let osmdesátých. Vedle představení prvotních snah o přijetí ERA bude objasněn také význam a potenciální dopady Dodatku, stejně jako formování, vliv a stanoviska tehdejší opozice. Zvláštní pozornost zde bude věnována stanovenému ratifikačnímu limitu, jelikož právě ona

¹ *H.J. Res. 75, Proposing an Equal Rights Amendment to the Constitution*. In: Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://catalog.archives.gov/id/7452156?objectPage=2>

souvislost mezi ním a Článkem V Ústavy velmi významně ovlivňuje současné debaty okolo Dodatku o rovných právech.

Druhá a třetí kapitola představují stěžejní část. V těchto kapitolách již bude pozornost soustředěna na praktickou část bakalářské práce. V praktické části práce se projeví důležitost vystavění silných teoretických základů, jelikož právě o argumenty předložené v teoretické části se do značné míry budou opírat i závěry z části praktické. Podkapitoly v této části rozvinou téma obnovení snah o ratifikaci Dodatku o rovných právech. Nejprve zde bude objasněno, jaké faktory a události stály na počátku obnovení snah podporovatelů Dodatku. Respektive bude zkoumáno, jaké podněty přispívají k ideje toho, že ratifikace ERA je stále proveditelnou možností, o kterou je z hlediska podporovatelů nutné usilovat. Zbytek praktické části se bude věnovat hledání odpovědí na hlavní výzkumnou otázku práce, tedy: Jaké důvody od desátých let 21. století vedly k obnovení snah o přijetí ústavního Dodatku o rovných právech? Za účelem zodpovězení výzkumné otázky bude jako závisle proměnná označeno obnovení snah o přijetí Dodatku o rovných právech. Nezávislých proměnných bude více – konkrétně tak budou definovány faktory a události, které předpokládaně přispěly, či přímo vedly k onomu obnovení zájmu. Mezi tyto zkoumané faktory a události bude zařazena proměna společnosti a veřejného mínění, se zmínkou zásadních témat současné společnosti, a vliv politických elit. Největší část pozornosti bude dále věnována společenským hnutím, konkrétně současnému feministickému hnutí, hnutí #MeToo a hnutí pro-choice formovaného kolem nedávných rozhodnutí v potratové politice. Výše zmíněné proměnné byly kvůli maximalizaci užitečnosti informací vybírány záměrně, nikoliv náhodně. Pro účely zodpovězení výzkumné otázky bude proveden pokus o jednu ze základních metod kvalitativního výzkumu, tedy analýzu textů a dokumentů.

Do poslední, čtvrté kapitoly, bude zařazena zmínka o nejaktuálnějších událostech současnosti a součástí rovněž bude naznačení možného vývoje a budoucnosti Dodatku o rovných právech.

Závěr práce shrne, do jaké míry, s jakými výsledky a zjištěními se podařilo nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku.

Bakalářská práce vychází z primárních i sekundárních zdrojů literatury. Primárními zdroji budou například oficiální výroky politických aktérů, dále poté převážně texty právního charakteru (například texty plynoucí z Ústavy, či soudní rozhodnutí) čerpané z oficiálních zdrojů institucí USA, které jsou ve většině případů dostupné na internetu. Jako příklad mohou být uvedeny webové stránky Kongresu, webové stránky Národního archivu či oficiální webové stránky jednotlivých států USA a politických stran. Sekundární zdroje poslouží zejména pro popis současné a historické situace, dále pak k teoretickému ukotvení práce. Informace o nejaktuálnějším vývoji událostí budou čerpány primárně z novinových článků, jelikož ještě nestihly být zapsány v odborné literatuře. Práce byla chvílemi omezována skutečností, že některé z oficiálních dokumentů na vládních stránkách USA nejsou při vyhledávání z České republiky k dispozici. Tato skutečnost spolu s absencí odborné literatury shrnující aktuální dění představovala částečnou limitaci při psaní práce.

Namísto anglických termínů bude uveden český ekvivalent. Výjimku však tvoří názvy děl a jiné pojmy, u kterých nebyl vhodný náhradní český název nalezen, nebo došlo k nabytí dojmu, že by překlad způsobil změnu významu.

Tato práce, jejíž záměrem je zmíněné zaznamenání současných a historických událostí ohledně Dodatku o rovných právech, si za svůj výzkumný cíl pro zodpovězení výzkumné otázky klade nalezení souvislosti mezi konkrétními událostmi a obnovením snah o ratifikaci ERA. Bakalářská práce má kromě zodpovězení hlavní výzkumné otázky také ambici zařadit Dodatek o rovných právech do širších souvislostí. K naplnění této ambice by měla očekávaně přispět snaha nalézt provázanost mezi současnou situací a událostmi ze sedmdesátých let.

1 Dodatek o rovných právech

Dodatek o rovných právech byl v Kongresu Spojených států poprvé představen před téměř sto lety, v prosinci roku 1923.² Hlavní moment, který prvnímu představení ERA předcházela, byl rok 1920 a schválení Devatenáctého dodatku Ústavy Spojených států, zaručujícího volební právo žen.³ Zisk volebního práva pro mnohé feministky znamenal dosažení kýženého cíle a jejich boj za ženská práva dále nepokračoval. Naproti tomu aktivistické snahy Národní ženské strany⁴, v čele s jednou z nejvýznamnějších aktivistek v boji za ženská práva Alice Paul⁵, po zisku volebního práva nevyhasly a jejich další úsilí nepolevilo. Alice Paul společně s ostatními aktivistkami věřila, že volební právo je pouze prvním vítězstvím na složité cestě žen za úplným zrovnoprávněním.⁶ Hlavní bod zájmu se tedy pouze přesunul na možnost dosažení dalších legislativních změn, jež by vedly k rovnosti mužů a žen. V reakci na přijetí Devatenáctého dodatku pak Alice Paul sepsala ústavní dodatek, tehdy známý jako Lucretia Mott Amendment⁷, který by zaručoval rovnost žen a mužů ve všech oblastech práva a vymýcení diskriminace.⁸

² *H.J. Res. 75, Proposing an Equal Rights Amendment to the Constitution*. In: Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://catalog.archives.gov/id/7452156?objectPage=2>

³ The U.S. National Archives and Records Administration. 19th Amendment to the U.S. Constitution: Women's Right to Vote (1920). *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/milestone-documents/19th-amendment>

⁴ Národní ženská strana, též National womans party (NWP), se jakožto hlavní obhájkyně ženských, zejména politických, práv formovala již od roku 1912, kdy byly zmíněná Alice Paul spolu s Lucy Burns jmenovány do Americké národní společnosti za volební právo žen, též National American Woman Suffrage Association (NAWSA). NWP poté v oblasti práv žen sehrávala důležitou roli také v průběhu celého 20. století, viz Library of Congress. Historical Overview of the National Womans Party. *Loc.gov* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/collections/women-of-protest/articles-and-essays/historical-overview-of-the-national-womans-party/>

⁵ Alice Paul byla osobou, jež v průběhu 20. století pro ženské hnutí udělala více než téměř kdokoliv jiný. Až do své smrti roku 1977 byla hlavním lídrem ve zdlouhavém boji o prosazení ERA a významně se rovněž zasadila o ratifikaci Devatenáctého dodatku, viz Alice Paul Institute. Alice Stokes Paul. *AlicePaul.org* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.alicepaul.org/about-alice-paul/>

⁶ Alice Paul Institute. National Woman's Party. *AlicePaul.org* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.alicepaul.org/nwp/>

⁷ Původní název dodatku nesl své jméno po aktivistce Lucretii Mott, která sehrála důležitou roli v hnutí za ženská práva, viz Carter Library Google Arts and Culture exhibit. Mrs. America: Rosalynn Carter and the ERA. *Artsandculture.google.com* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/story/6gVRfUOfkeB5Lw>

⁸ Alice Paul Institute. National Woman's Party. *AlicePaul.org* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.alicepaul.org/nwp/>

1.1 Kontext prvotních snah o přijetí Dodatku o rovných právech

Dokument byl roku 1923⁹ předložen v obou komorách Kongresu, v Senátu jej představil Charles Curtis¹⁰ a ve Sněmovně reprezentantů byl předložen Danielem R. Anthonyem¹¹. Text návrhu dodatku byl poměrně jednoduchý a jednoznačný: „*Muži a ženy by měli mít stejná práva napříč Spojenými státy a na každém místě podléhajícím jejich jurisdikci. Kongres by měl mít pravomoc vymáhat tento článek příslušnou legislativou.*“¹² Konkrétně by se měla zaručit ochrana zájmů žen například v pracovních, majetkových, rozvodových, či jiných záležitostech.¹³ Celkově by se dalo říci, že již pár let po svém představení se Dodatek stal kontroverzním tématem, o němž nepanoval souhlasný názor ani ve feministických kruzích.¹⁴ Navzdory zmíněné jednoduché formulaci, dokázala slova z předloženého Dodatku vyvolat řadu diskusí o tom, zda by zrovnoprávnění žen s muži nepřineslo více škody než užitku. Například se začala skloňovat otázka, zda by přijetí Dodatku nezavinilo zrušení všech těžce vydobytych regulací na poli práce, jež v minulosti vznikly za účelem ochrany žen.¹⁵ Hlavní opozicí se v této době staly pracovní organizace a Alice Paul se spolu s ostatními propagátory Dodatku snažila mínění o pracovních zákonech jen marně vyvracet. Podporovatelé se poté snažili naopak upozornit před problémem opačným. Řada pracovních zákonů dle Paul ze své podstaty totiž nebyla legislativou chránící ženy, nýbrž negativním prostředkem umožňující jejich

⁹ Rok 1923, kdy NWP spolu s Alice Paul představily ERA, symbolicky odkazoval na 75. výročí od první schůze za práva žen tzv. Seneca Falls Convention, viz MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2181.

¹⁰ *Joint Resolution, S.J. Res. 21 in the Senate of the United States*. In: NWP Records, Manuscript Division, Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://www.loc.gov/exhibitions/women-fight-for-the-vote/about-this-exhibition/hear-us-roar-victory-1918-and-beyond/ratification-and-beyond/from-nineteenth-amendment-to-era/>

¹¹ *H.J. Res. 75, Proposing an Equal Rights Amendment to the Constitution*. In: Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://catalog.archives.gov/id/7452156?objectPage=2>

¹² Tamtéž.

¹³ The U.S. National Archives and Records Administration. Equal Rights Amendment. *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/women/era>

¹⁴ MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2180-2181.

¹⁵ US House of Representatives: History, Art & Archives. Proposing an Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/15032436202>

znevýhodňování v záležitostech platového ohodnocení, možnosti povýšení či obecně získání zaměstnání.¹⁶ Opozice vůči Dodatku však nadále sílila a nejenže v roce 1923 nebyl schválen, ale po dobu dalších téměř padesáti let byl neúspěšně znovu představován na každém dalším zasedání Kongresu.¹⁷

Jednou z významných změn, jež se v tomto dlouhém mezidobí odehrála bylo přejmenování dodatku z jeho původního názvu Lucretia Mott Amendment na Dodatek o rovných právech¹⁸ v roce 1943.¹⁹ Touto dobou rovněž došlo k přeformulování původního znění tak, že text vyzníval méně radikálně a jeho potenciální přijetí mohlo být přívětivější i pro opoziční názory.²⁰ Text ústavního návrhu Dodatku o rovných právech byl definován ve třech sekcích, přičemž sekce 1, definující povahu dodatku zněla:

„SEKCE 1. Rovnost práv podle zákona nesmí být Spojenými státy ani žádným Státem popírána ani zkrácena na základě pohlaví.“²¹

Zbývající dvě sekce, o které byl návrh rozšířen, definovaly spíše právní stranu věci:

„SEKCE 2. Kongres by měl mít pravomoc vymáhat, příslušnou legislativou, ustanovení tohoto článku.

SEKCE 3. Tento dodatek by měl vstoupit v platnost dva roky po datu ratifikace.“²²

¹⁶ MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2181.

¹⁷ Carter Library Google Arts and Culture exhibit. Mrs. America: Rosalynn Carter and the ERA. *Artsandculture.google.com* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/story/6gVRfUOfkeb5Lw>

¹⁸ Občas bývá Dodatek o rovných právech rovněž přezdíván podle své autorky, tedy jako tzv. Alice Paul Amendment.

¹⁹ Carter Library Google Arts and Culture exhibit. Mrs. America: Rosalynn Carter and the ERA. *Artsandculture.google.com* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/story/6gVRfUOfkeb5Lw>

²⁰ A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online]. 1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>, s. 331.

²¹ *Joint resolution proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women*. In: Office of the Federal Register, National Archives and Records Administration: U.S. Government Printing Office, 1972, ročník 86, Stat. 1523. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-86/pdf/STATUTE-86-Pg1523.pdf>

²² Tamtéž.

Nová formulace tedy spíše vyznívala jako jakési upřesnění a potvrzení již existujících ústavních záruk.²³ Jazyk nového znění následoval formulaci Patnáctého a Devatenáctého dodatku, čemuž byla přizpůsobena i celková úprava.²⁴

Navzdory nové vlně podpory a upravené formě se ústavní návrh Dodatku o rovných právech po dlouhá desetiletí ani nedostal do Sněmovny reprezentantů. Návrh Dodatku totiž bezúspěšně zůstal zaseklý v tzv. Soudním výboru sněmovny (*House Judiciary Committee*), a tak na půdě Sněmovny nebyl v tomto období nikdy předložen k hlasování.²⁵ V roce 1970 se kongresmanka Martha Griffiths, která v té době byla hlavní sponzorkou ERA²⁶, rozhodla využít petice²⁷ pro obrazné vysvobození Dodatku ze zmíněného výboru, k čemuž potřebovala podpis 218 členů Sněmovny reprezentantů.²⁸ Marthě Griffiths se požadovaných 218 podpisů podařilo získat 20. července 1970²⁹ a v ten moment bylo tedy po mnoha letech konečně možné přenést debatu a následné hlasování na půdu Sněmovny reprezentantů. Návrh dodatku zde sice 10. srpna roku 1970³⁰ hlasováním prošel, nicméně před koncem 91. Kongresu, kvůli pokusům o další změnu jeho znění, nestihl projít

²³ A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online].1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>, s. 331.

²⁴ MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2181.

²⁵ A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online].1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>, s. 332.

²⁶ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, **44**, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 6.

²⁷ Tento typ petice, tedy tzv. *discharge petition* je platnou procedurální taktikou, které je však kvůli složitě dosažitelnosti velmi málo využíváno, viz US House of Representatives: History, Art & Archives. Discharge Petition for the Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/25769811497>

²⁸ Congressional Record — House. *Govinfo.gov* [online]. 1970 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1970-pt21/pdf/GPO-CRECB-1970-pt21-1-2.pdf>, s. 28022.

²⁹ US House of Representatives: History, Art & Archives. Discharge Petition for the Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/25769811497>

³⁰ A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online].1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>, s. 331.

Senátem.³¹

1.2 Význam ERA a snaha obhájit jej před opozičními názory

Na první pohled jednoznačné znění textu Dodatku o rovných právech často čelilo chybným interpretacím. Martha Griffiths se tak vedle svých snah o protlačení Dodatku o rovných právech na půdě Kongresu zároveň soustředila také na objasnění toho, jaké dopady by případná ratifikace ERA skutečně měla. Před Sněmovnou reprezentantů Griffiths vyslovila: „*Tento dodatek by omezil pouze vládní působení a nevztahoval by se čistě na soukromé působení.*“³² Ve vysvětlení Griffiths popsala rozdíl například od Zákona o občanských právech z roku 1964, který jednak ženám a rasovým menšinám udělil daleko více práv a rovnosti, než o kolik si ERA žádá, ale zároveň se významně dotýkal i soukromého sektoru.³³ Dodatek o rovných právech měl tedy za svůj primární cíl smazání legislativních rozdílů mezi muži a ženami. Forma provedení by spočívala v tom, že pokud například zákon garantoval jakoukoliv výhodu, povinnost nebo privilegium pouze jednomu z pohlaví, výše uvedené by mělo být rozšířeno i na pohlaví druhé. Úpravou znění, tak jako tomu bylo například u Patnáctého a Devatenáctého dodatku, a vyškrtnutím slov rozlišujících pohlaví občanů by pak navíc nemusely být dosavadní zákony ani prohlášeny za neplatné a předešlo by se chaosu ve státní správě. Jako výjimku v této myšlence Griffiths jménem podporovatelů ERA uvedla případy, kdy by před aplikací principu rovnosti pohlaví musela být zachována nadřazenost osobních práv a svobod. Tímto tvrzením byl tedy vyvrácen opoziční argument, že by došlo ke spojení veřejných toalet, protože například právě toto rozdělení na pánské a dámské je pod ochranou práva na soukromí.³⁴

Opozice vůči ERA touto dobou ještě nebyla organizovaná a dalo by se do ní započítat pouze několik menších uskupení. Jako příklady mohou být uvedena uskupení

³¹ US House of Representatives: History, Art & Archives. Discharge Petition for the Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/25769811497>

³² *Volume 117, Part 1 (January 21, 1971 to February 1, 1971)*. In: Congress: U.S. Government Publishing Office, 1971, ročník 117. [cit. 2023-04-07]. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1971-pt1/GPO-CRECB-1971-pt1-3-1/context>, s. 933.

³³ Tamtéž, s. 933.

³⁴ Tamtéž, s. 933.

jako John Birch Society, George Wallace's American Independent Party nebo Daughters of the American Revolution, která však nenabrala na patřičné politické relevanci ani dosahu.³⁵ Návrh ústavního Dodatku o rovných právech se však se silnými opozičními názory setkával i přes snahu podporovatelů o vysvětlení jeho pravé podstaty. Na silnou opozici ERA narazil i v rámci Kongresu, a to především ze strany senátora Sama Ervina ze Severní Karolíny³⁶. Ervin proti ERA opakovaně vystupoval a predikoval možné negativní dopady, které by, dle něj, Dodatek měl na fungování země. Mezi Ervinovy obavy patřilo již naznačené zrušení tradičního rozdělení věznic, toalet a ubytoven na pánské a dámské, chaos ve státní správě, povinnou armádní službu pro ženy, či zánik již zmíněných pracovních zákonů ochraňujících ženy. Ve svých tvrzeních se tedy Ervin vůbec neohlížel na protiargumenty podporovatelů ERA, jež značnou část jeho tvrzení adresovaly, či přímo vyvracely, a ve svém boji proti Dodatku o rovných právech zůstával zatvrzelý v tradicionalistických a protekcionistických argumentech.³⁷ Ervin a další opozice zároveň argumentovali obavou, zda příště nepřijdou další snahy například o rozšiřování práv homosexuálů.³⁸

Některé z výše zmíněných pochybností a obav byly znovu adresovány při debatách na 92. Kongresu, kde tehdejší senátor za Indianu a další z hlavních sponzorů ERA v Kongresu Birch Bayh obhajoval nutnost ústavní záruky rovných práv mužů a žen. V souvislosti s pracovními zákony Bayh navázal na výroky Alice Paul o tom, že značná část legislativy, která měla poskytovat ochranu pro ženy na poli práce, byla ve skutečnosti nevýhodná. Na konto pracovních zákonů Bayh uvedl: „*Tyto takzvané ochranné zákony, které mají ženám dávat speciální privilegia a práva je ve skutečnosti „privilegují“ ze smysluplného pokroku a příležitostí na trhu práce*“.³⁹ Jako konkrétní příklad Bayh uvedl

³⁵ DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066, s. 578.

³⁶ Sam Ervin nedokázal v Kongresu najít potřebné spojence, jež by jeho názory proti ERA sdíleli, a později tak zkontaktoval illinoiskou právničku Phyllis Schlafly, která se v následujících letech stala klíčovou postavou opozice ERA, viz: KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 51.

³⁷ Tamtéž, s. 51.

³⁸ United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes_ERA.htm

³⁹ *Volume 117, Part 1 (January 21, 1971 to February 1, 1971)*. In: Congress: U.S. Government Publishing Office, 1971, ročník 117. [cit. 2023-04-07]. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO->

legislativu určující maximální možný počet hodin, jež mohly ženy odpracovat. Tato legislativa, platná v devětatřiceti státech a ve Washingtonu D.C., v konečném důsledku neochraňovala ženy před přesčasy, ale spíše jim zabráňovala v možnosti práce například na vyšších kontrolních pozicích, které přesčasy nevyhnutelně vyžadovaly.⁴⁰

Adresována byla i povinná armádní služba a potažmo povinnost boje pro ženy. Na adresu této obavy Bayh uvedl, že ratifikace by v žádném případě automatickou armádní povinnost neznamenala. V Kongresu bylo zmíněno, že kvůli extrémně náročné a nebezpečné povaze armádních bojů a ozbrojených konfliktů může v budoucnu například dojít i k rozhodnutí, že ženy kvůli fyzickým charakteristikám nebudou, stejně jako někteří muži určitých charakteristik, vhodné pro zařazení do bojů. Kromě tohoto argumentu ještě Bayh zdůraznil skutečný cíl a dopad efektu Dodatku v záležitosti armády. Touto cestou se Bayh tedy pokusil o ujištění přítomných, že ERA v konečném důsledku usiluje pouze o to, aby ženám s dobrovolným zájmem přidat se k armádě bylo umožněno tak učinit bez toho, aniž by musely čelit diskriminaci v podobě například omezeného počtu míst pro ženy⁴¹. V této souvislosti je důležité zmínit i precedent z období druhé světové války, kdy Spojené státy byly jen malý krok od toho, aby byly do armády povolány ženy. Konkrétně se jednalo o možnost povolání zdravotních sester, avšak díky velkému počtu dobrovolníků se k této akci nemuselo přistoupit.⁴² Z uvedeného příkladu tedy vyplývá, že Kongres již právem na vydání povolávacích rozkazů disponoval i bez nutnosti ratifikace ERA.

Bayh v závěru své řeči v Kongresu ještě poukázal na problematiku alimentů. Hrozba toho, že by po implementaci ERA ženy ztratily svá práva na výživné byla dalším častým předmětem diskusí a jedním ze silných argumentů opozice. Bayh však vysvětloval, že efekt, jež by po přijetí Dodatku následoval by byl ten, že rozhodování o výživném a alimentech na děti by se stanovovalo nikoliv univerzálně, nýbrž na základě jednotlivých případů. Tento princip již v té době fungoval téměř v jedné třetině států a díky ERA by

CRECB-1971-pt1/GPO-CRECB-1971-pt1-3-1/context, s. 932.

⁴⁰ Tamtéž, s. 932.

⁴¹ Bayh z formulace tohoto způsobu diskriminace vynechával případy, kdy je počet žen armádou omezen z nutných důvodů, viz *Volume 117, Part 1 (January 21, 1971 to February 1, 1971)*. In: Congress: U.S. Government Publishing Office, 1971, ročník 117. [cit. 2023-04-07]. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1971-pt1/GPO-CRECB-1971-pt1-3-1/context>, s. 933.

⁴² The office of Public and Intergovernmental affairs, Selective Service System. Women and the Draft. [sss.gov](https://www.sss.gov/register/women/background/) [online]. 2015 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.sss.gov/register/women/background/>

bylo možné jej rozšířit na jednotnou ústavní praxi, která by podle povahy jednotlivých případů rozhodovala o tom, zda má v dané situaci právo na alimenty muž či žena. Bayh připouštěl, že ve většině případů by výživné stále platili muži, nicméně nespatoval důvod, proč by pro ony případy mimo většinu neměly existovat stejné záruky. Důležitost srovnání práv žen a mužů, respektive zahrnutí mužů do tohoto práva Bayh vysvětloval na příkladě případu, kdy je muž ze zdravotních důvodů neschopen práce, zatímco jeho žena má stálý příjem.⁴³ Tímto tvrzením byla tedy opět potvrzena myšlenka, kterou od samotného začátku představení Dodatku o rovných právech v Kongresu jeho představitelé zdůrazňovali, tedy to, že účelem ratifikace ERA je rovnost práv žen a mužů.

1.3 Schválení Dodatku o rovných právech

Kongresmance Griffiths se za pomoci Birche Bayha⁴⁴ podařilo Dodatek dostat na půdu Sněmovny reprezentantů i podruhé, kde v říjnu roku 1971 za velké podpory 354 hlasů opět obstál.⁴⁵ Dodatek o rovných právech prošel i druhou z komor Kongresu poté, co jej nakonec v březnu 1972 Senát⁴⁶, bez ohledu na opozici, přijal bez dalších úprav.⁴⁷

S Dodatkem o rovných právech je tedy nejvíce spjat klíčový rok 1972, kdy byl 22. března⁴⁸ schválen již oběma komorami 92. Kongresu. I přesto, že společné usnesení bylo

⁴³ *Volume 117, Part 1 (January 21, 1971 to February 1, 1971)*. In: Congress: U.S. Government Publishing Office, 1971, ročník 117. [cit. 2023-04-07]. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1971-pt1/GPO-CRECB-1971-pt1-3-1/context>, s. 933–934.

⁴⁴ Birch Bayh využil své pozice předsedy Judiciary subcommittee a pomocí propojení Dodatku o rovných právech s jinou, již existující rezolucí, se mu podařilo kongresmance Griffiths ERA protlačit do Sněmovny reprezentantů, viz United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes ERA.htm

⁴⁵ National Organization for Women. Chronology of the Equal Rights Amendment, 1923-1996. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://now.org/resource/chronology-of-the-equal-rights-amendment-1923-1996/>

⁴⁶ Podpora v senátu byla rovněž poměrně jednoznačná. Při hlasování o dodatku se 84 senátorů vyjádřilo souhlasně a pouze 8 senátorů hlasovalo ne, viz United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes ERA.htm

⁴⁷ A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online]. 1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>, s. 332.

⁴⁸ KRATZ, Jessie. Failure of the Equal Rights Amendment: The Feminist Fight of the 1970s. *Pieces of*

v Kongresu přijato za splnění předpokladu kladného vyjádření dvou třetin přítomných členů obou komor, pro změnu Ústavy Spojených států bylo potřeba splnění ještě druhé z nutných podmínek. Druhým krokem, nezbytným k přijetí návrhu Dodatku pod označením H. J. Res. 208 do Ústavy byla jeho ratifikace zákonodárci alespoň ve třech čtvrtinách států.⁴⁹ Tato podmínka pak v praxi znamenala, že Dodatek o rovných právech musel být ratifikován alespoň ve 38 státech. Obě uvedené podmínky jsou dány Článkem V Ústavy Spojených států amerických. Schválený návrh dodatku však obsahoval ještě jednu podmínku. V části dokumentu zvané *proposing clause* byl za výše zmíněné dvě podmínky přijetí dosazen ještě dovětek stanovující, nejen nutný počet států, ale i informaci o časovém vymezení na dobu sedmi let.⁵⁰

1.3.1 Časový rámec sedmi let

Časový limit sedmi let po dlouho dobu však nebyl součástí znění návrhu ústavního Dodatku o rovných právech. Nejenže tuto podmínku neobsahoval původní dokument Alice Paul, předložený v roce 1923, ale zmíněný časový rámec nesvazoval ani přeformulovanou verzi ze čtyřicátých let. Z velké části se o připojení časového limitu zasadila opozice ERA v Senátu. Důležitou roli zde sehrál i již jmenovaný Sam Ervin, který absenci limitu opakovaně kritizoval. S vidinou ukončení námitek a senátních sporů nakonec oba hlavní sponzoři, Griffiths i Bayh souhlasili se zahrnutím sedmileté lhůty pro ratifikaci.⁵¹ Při druhé příležitosti v roce 1971 tedy Dodatek o rovných právech prošel Sněmovnou reprezentantů již se zahrnutým limitem.⁵²

History – A blog of the U.S. National Archives [online]. 2014 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://prologue.blogs.archives.gov/2014/09/22/failure-of-the-equal-rights-amendment-the-feminist-fight-of-the-1970s/>

⁴⁹ *Joint resolution proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women*. In: Office of the Federal Register, National Archives and Records Administration: U.S. Government Printing Office, 1972, ročník 86, Stat. 1523. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-86/pdf/STATUTE-86-Pg1523.pdf>

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, 18(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 55.

⁵² United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes_ERA.htm

Limit sedmi let tedy pro státy v praxi časově ohraničoval dobu, během které se musely rozhodnout ohledně přijetí, či nepřijetí Dodatku o rovných právech a zároveň stanovoval datum, do kterého bude zřejmé, zda se ERA stane součástí Ústavy Spojených států. Stanovení limitu pro ústavní dodatky se sice neřadí mezi podmínky nutné, zanesené v Ústavě, ale i přesto se již jedná o podmínku obvyklou.

V případě otázek týkajících se časového limitu je pro správnou interpretaci důležité nahlédnout do minulosti. Časový rámec se v minulosti zdaleka nedotýkal všech ústavních dodatků. První pokusy o stanovení časového limitu byly sice zaznamenány již u Čtrnáctého dodatku Ústavy (1868)⁵³, když se jeho odpůrci pokusili o to, aby byl ohraničen tříletým limitem, avšak tyto snahy se ukázaly být bezúspěšnými.⁵⁴ Senát zvažoval zahrnutí ratifikační lhůty například i pro Čtrnáctý a Patnáctý dodatek, ale od myšlenky bylo nakonec upuštěno⁵⁵ a do roku 1917 s sebou tedy žádný z prvních sedmnácti dodatků nenesl časový rámec.⁵⁶ Vůbec poprvé byl pak časově ohraničen Osmnáctý dodatek (1919), týkající se prohibice, kdy byla přímo do textu dodatku zahrnuta sedmiletá⁵⁷ lhůta.⁵⁸ Jako hlavní důvod pro zahrnutí této lhůty bylo rozhodnutí Kongresu o tom, že by měla existovat možnost omezující návrhy dodatků, které na svá rozhodnutí čekaly desítky let.⁵⁹ Toto rozhodnutí tedy zároveň zaručovalo, že se státy ohledně

⁵³ The U.S. National Archives and Records Administration. 14th Amendment to the U.S. Constitution: Civil Rights (1868). *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/milestone-documents/14th-amendment>

⁵⁴ KALFUS, Mason. Why Time Limits on the Ratification of Constitutional Amendments Violate Article V. *The University of Chicago Law Review* [online]. 1999, **66**(2), 437–467 [cit. 2023-04-10]. ISSN 00419494. Dostupné z: doi:10.2307/1600471, s. 439.

⁵⁵ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, **44**, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 16.

⁵⁶ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 35.

⁵⁷ Senát původně navrhoval osmiletou lhůtu, ale později bylo v souhlasu se Sněmovnou reprezentantů rozhodnuto o sedmi letech, viz GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, **57**(6), 919–946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>, s. 921.

⁵⁸ Cong. Rsch. Serv.: Constitution Annotated. Constitution of the United States: Eighteenth Amendment. *Constitution.congress.gov* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-18/#amendment-18-section-3>

⁵⁹ GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, **57**(6), 919–946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>, s. 920.

ratifikace budou muset rozhodnout zhruba ve stejném časovém období.⁶⁰ Rozhodnutí bylo napadeno již rok poté, když byl J.J. Dillon zatčen za převážení alkoholu.⁶¹ Soudní rozhodnutí, ve věci tohoto sporu Dillon v. Gloss z roku 1921 se stalo důležitým momentem pro další vývoj událostí.⁶²

Tento případ se odvolával na neplatnost Osmnáctého dodatku, právě kvůli zahrnutí časového rámce.⁶³ Z rozhodnutí, v tomto případě nakonec až ze závěru Nejvyššího soudu, vyplývá, že: „*Není protiústavní, aby u nového ústavního dodatku Kongres požadoval, že musí být přijat v rámci určitého času.*“⁶⁴ Tento verdikt soud podpořil ve třech bodech. První z uvedených bodů akcentoval důležitost neoddělování návrhu dodatku od ratifikovaného dodatku, jelikož je lze považovat za společné kroky vedoucí ke stejnému cíli. Druhým bodem bylo zdůraznění, že by se o dodatcích mělo rozhodovat zhruba ve stejné době ve které vznikají, jelikož pouze výjimečné a aktuálně relevantní situace si změnu skrze úpravu Ústavy žádají. Bod poslední neopomíjel fakt, že k ratifikaci dodatku je potřeba vůle tří čtvrtin států, a že pouze ratifikace v podobném časovém rozmezí může zaručit odraz vůle obyvatel.⁶⁵ Zároveň rozhodnutí stanovovalo, že toto časové omezení, do kdy od svého představení má být návrh ústavního dodatku ratifikován, by mělo být v rámci *rozumné doby*⁶⁶. Jelikož nebylo vůbec zřejmé, jak dlouhé období se pod označením *rozumná doba* může skrývat, přirozeně v důsledku vyvstalo mnoho otázek, které však nebyly adresovány.⁶⁷

⁶⁰KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 55.

⁶¹KALFUS, Mason. Why Time Limits on the Ratification of Constitutional Amendments Violate Article V. *The University of Chicago Law Review* [online]. 1999, **66**(2), 437–467 [cit. 2023-04-10]. ISSN 00419494. Dostupné z: doi:10.2307/1600471, s. 439.

⁶²Justia. Dillon v. Gloss, 256 U.S. 368 (1921). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/256/368/>

⁶³SCHWELB, Egon. The Question of a Time Limit for the Ratification of Amendments to the Charter of the United Nations. *The International and Comparative Law Quarterly* [online]. 1955, **4**(3), 475-483 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/755148>, s. 479.

⁶⁴Justia. Dillon v. Gloss, 256 U.S. 368 (1921). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/256/368/>

⁶⁵SCHWELB, Egon. The Question of a Time Limit for the Ratification of Amendments to the Charter of the United Nations. *The International and Comparative Law Quarterly* [online]. 1955, **4**(3), 475-483 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/755148>, s. 481.

⁶⁶Justia. Dillon v. Gloss, 256 U.S. 368 (1921). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/256/368/>

⁶⁷NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. *Congressional Research Service* [online]. 2019, **25**, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 26.

Toto rozhodnutí bylo v pozdějších letech částečně upraveno skrze rozhodnutí v *Coleman v. Miller* z roku 1939.⁶⁸ Případ *Coleman v. Miller* objasňoval situaci, kdy časový rámec stanoven není: „*Pokud Kongres nestanoví časové okno pro přijetí dodatku, dodatek zůstává nevyřízený na dobu neurčitou a může být kdykoliv přijat. Kongres má výhradní pravomoc určit, zda byl dodatek přijat*“.⁶⁹ *Coleman v. Miller* tedy potvrzuje Kongresu možnost stanovit onu *rozumnou dobu*, a také Kongresu garantovalo hlavní roli v rozhodnutí politické otázky toho, zda je po určité časové prodlevě návrh určitého ústavního dodatku stále aktuálním, či zda již ztratil svou vitalitu.⁷⁰

Je však důležité zmínit, že ani na jedno z uvedených rozhodnutí nelze nahlížet jako na precedenty, ale spíše jako na tzv. *dicta*, tedy nezávazná rozhodnutí, jež do budoucna nemohou být vnímána jako pravidla.⁷¹ I přesto, že se nejedná o nutné precedenty, s výjimkou Devatenáctého dodatku byla v pozdějších letech lhůta sedmi let stanovena pro všechny ústavní dodatky od Dvacátého až po Dvacátý šestý.⁷² Sedmiletý časový rámec se tedy v průběhu let stával čím dál tím více běžnou součástí ústavních dodatků a jejich návrhů. Nově vznikající praxe se však znovu pozměnila. Zatímco u Osmnáctého, Dvacátého, Dvacátého prvního a Dvacátého druhého dodatku byl časový limit zakotven přímo v hlavním textu dodatků, od Dvacátého třetího dodatku se Kongres rozhodl časový rámec přesunout do části zvané *proposing clause*.⁷³ Tato změna byla odůvodňována jako snaha o menší zahlcení textů dodatků a v konečném důsledku i o menší zahlcení Ústavy, jelikož po ratifikaci a vložení do Ústavy již dovětek o časovém rámci ztrácí na

⁶⁸ Justia. *Coleman v. Miller*, 307 U.S. 433 (1939). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/307/433/>

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 26–27.

⁷¹ Alice Paul Institute. ERA: Frequently Asked Questions. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/faq>

⁷² GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, 57(6), 919–946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>, s. 921.

⁷³ Přesunutí časového rámce z hlavního textu dodatku bylo bývalým členem Sněmovny reprezentantů Emanuele Cellerem navrženo již u Dvacátého dodatku, viz ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 20.

důležitosti.⁷⁴ Tato na první pohled nevýznamná změna však později sehrála velmi důležitou roli ve sporech ohledně platnosti některých návrhů dodatků (*viz níže*).

Také u Dodatku o rovných právech byla sedmiletá lhůta zahrnuta v části *proposing clause*⁷⁵ a reakce na časové omezení byly od počátku velmi rozporuplné. Martha Griffiths i Birch Bayh s časovým ohraničením nakonec s lehkým optimismem souhlasili a věřili, že po vzoru předešlých ratifikací nebude ani ratifikace ERA dlouhým či složitým procesem. Martha Griffiths se při obhajobě časového limitu rovněž odvolávala na skutečnost, že se u ústavních dodatků časový rámec postupem času stal běžnou praxí, nikoliv výjimkou, která pouze zajišťuje, aby rozhodnutí o ratifikaci netrvalo příliš dlouho.⁷⁶ Právnička a následně soudkyně Nejvyššího soudu USA Ruth B. Ginsburg v pozdějších letech poukazovala na fakt, že se Griffiths a Bayh při svém rozhodnutí nejspíše opravdu nechali ovlivnit skutečností, že žádný dodatek, jež se později stal součástí Ústavy Spojených států, na svou ratifikaci nečekal déle než čtyři roky.⁷⁷ Zároveň však Ginsburg zmiňuje, že při tomto předpokladu nebyl dobře zohledněn kontext a povaha předchozích dodatků. Dodatek o rovných právech a s ním nevyhnutelně spjatá rovnost žen a mužů zůstává v určitých ohledech poněkud kontroverzním tématem i dnes. Před více než půl stoletím byla situace ještě vypjatější a nelze tak ERA přirovnávat například k dodatkům, jež se zabývaly úpravou volební věkové hranice či rozdělením vládní moci, protože ty s sebou tuto míru kontroverze přirozeně nenesly.⁷⁸

Na druhé straně někteří podporovatelé ERA, v čele se sufražetkami, byli proti.

⁷⁴ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 15.

⁷⁵ Tato část by mohla být označována i jako předmluva. Jak již bylo uvedeno výše, nachází se před samotným textem dodatků a jejich návrhů.

⁷⁶ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 6.

⁷⁷ Po sporu *Dillon v. Gloss* na svou ratifikaci nejdéle čekal Dvacátý druhý dodatek, jehož schválení trvalo tři roky a jedenáct měsíců. Naproti tomu nejrychleji byl schválen Dvacátý šestý dodatek za dobu pouhých čtyř měsíců, viz HARMON, John M. Memorandum for Honorable ROBERT J. LIPSHUTZ Counsel to the President: Constitutionality of Extending the Time Period for Ratification of the Proposed Equal Rights Amendment. *Department of Justice: Office of Legal Counsel* [online]. Washington D. C., 1977, 1–51 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/page/file/1242666/download>

⁷⁸ GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, 57(6), 919-946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>, s. 921–922.

Jedním z hlavních důvodů pro opozici sufražetek byla jejich inspirace nikoliv v nedávných ratifikacích, nýbrž v Devatenáctém dodatku z roku 1920.⁷⁹ Jak již bylo zmíněno výše, na počátku formování pravidla zahrnování sedmileté lhůty stál již Osmnáctý dodatek, avšak pro dodatek Devatenáctý byla tato lhůta vynechána. Řada podporovatelů Dodatku o rovných právech tedy i téměř po padesáti letech chtěla navázat na tuto zkušenost a časově neomezovat ani životnost ERA.⁸⁰

Sporům navzdory, sedmiletý časový limit součástí Dodatku o rovných právech zůstal a státům tedy vymezoval období pro možnou ratifikaci s konečným datem 22. března 1979.⁸¹

1.4 Ratifikace jednotlivými státy

K ratifikaci byl Dodatek státům předložen téměř okamžitě, přičemž z počátku států, jež měly o ratifikaci zájem, poměrně rychle přibývalo. Prvním státem, který ERA ratifikoval, se stala Havaj, a to ihned 22. března 1972.⁸² Během prvního roku počet států, které Dodatek o rovných právech ratifikovaly, překročil hranici dvou desítek a do konce roku 1972 již Dodatek přijalo dvaadvacet států.⁸³ Podporovatelé Dodatku o rovných právech neočekávali další překážky a vnímali jeho budoucnost velmi přívětivě. Ostatně například již jmenovaná Martha Griffiths dokonce ještě před samotným schválením Dodatku Kongresem prohlásila, že ratifikace Dodatku o rovných právech bude velmi rychlá.⁸⁴ Navzdory úspěchům, které byly zaznamenány v prvním roce, se však postupně tempo ratifikací zásadně zpomalilo. Během následujících pěti let se k přijetí Dodatku

⁷⁹ The U.S. National Archives and Records Administration. 19th Amendment to the U.S. Constitution: Women's Right to Vote (1920). *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/milestone-documents/19th-amendment>

⁸⁰ GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, **57**(6), 919-946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>, s. 921.

⁸¹ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 16.

⁸² Tamtéž, s. 15.

⁸³ Tamtéž, s. 15.

⁸⁴ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: [doi:10.2307/3377881](https://doi.org/10.2307/3377881), s. 52.

přidalo pouze třináct dalších států.⁸⁵ Ve chvíli, kdy se již neúnavně přibližovalo uplynutí časového rámce stanovených sedmi let, Dodatek o rovných právech ratifikovalo pouze pětatřicet států a ke přijetí ERA tedy scházela ratifikace alespoň tři dalších.

Další nepříznivou okolnost přinesly postoje pěti států, konkrétně Nebrasky, Tennessee, Idaho, Kentucky a Jižní Dakoty. Všechny z výše jmenovaných států totiž sice v minulosti Dodatek o rovných právech ratifikovaly, nicméně v rozmezí pár let později usilovaly o možnost stažení či úplného zrušení tohoto původního rozhodnutí.⁸⁶

1.5 Formování a vliv tehdejší opozice

Svůj nesporný podíl na úpadku zájmu o ratifikaci ERA měly opoziční skupiny, jež se po roce 1972 začínaly formovat v mnohem více organizovaná uskupení než předtím. Stejně jako se spojovaly ženy na podporu Dodatku, mnoho žen spojilo své síly i na jeho zastavení.⁸⁷

Mezi hlavní argumenty prvních opozičních skupin proti ERA stále patřil již zmíněný strach ze ztráty složitě získaných ochranných práv v oblasti práce. Dále se pak opozice potenciálnímu přijetí Dodatku o rovných právech snažila přiřknout negativní dopady na přidělování alimentů, svěřování dětí do péče matek a opětovně varovala, že by přijetí ERA zapříčinilo odvody žen do vojenské služby.⁸⁸

Nejsilnější opozice se pak začala formovat kolem roku 1973, tedy rok po schválení Dodatku. V souvislosti s formováním organizované opozice Dodatku o rovných právech

⁸⁵ Přehled států, jež do roku 1982 ratifikovaly ERA čítá: v roce 1972 Havaj, New Hampshire, Delaware, Iowa, Kansas, Idaho, Nebraska, Texas, Tennessee, Aljaška, Rhode Island, New Jersey, Colorado, Západní Virginie, Wisconsin, New York, Michigan, Maryland, Massachusetts, Kentucky, Pensylvánie, a Kalifornie; v roce 1973: Wyoming, Jižní Dakota, Oregon, Minnesota, Nové Mexiko, Vermont, Connecticut a Washington; v roce 1974: Maine, Montana a Ohio; v roce 1975: Severní Dakota; v roce 1977: Indiana. K pozdějším ratifikacím se v roce 2017 přidala Nevada, Illinois v roce 2018 a posledním státem byla Virginia v roce 2020, viz Alice Paul Institute. ERA: Ratification Info State By State. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/era-ratification-map>

⁸⁶ Alice Paul Institute. ERA: Ratification Info State By State. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/era-ratification-map>

⁸⁷ GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1–36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 6.

⁸⁸ KRATZ, Jessie. Failure of the Equal Rights Amendment: The Feminist Fight of the 1970s. *Pieces of History – A blog of the U.S. National Archives* [online]. 2014 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://prologue.blogs.archives.gov/2014/09/22/failure-of-the-equal-rights-amendment-the-feminist-fight-of-the-1970s/>

nelze opomenout osobu Phyllis Schlafly. Schlafly, katolička a původem právnička z Illinois, se k problematice ERA dostala skrze zmíněného dlouholetého senátního oponenta Dodatku Sama Ervina. Ervin hledal spojence v boji proti ERA i mimo Kongres a z tohoto důvodu se rozhodl Schlafly zkontaktovat. I přes to, že Phyllis Schlafly do dění kolem Dodatku o rovných právech ještě nedávno před jeho přijetím Kongresem nikterak nezasahovala a nezajímala se o něj, nabídku Ervina přidat se k opozici ERA přijala.⁸⁹ Díky své předešlé angažovanosti v pravicových kruzích kolem Republikánské strany mohla Schlafly snadno zkontaktovat konzervativně smýšlející osoby a šířit tak Ervinovy obavy a další informace o Dodatku o rovných za účelem zvýšení povědomí o této záležitosti.⁹⁰ I přesto, že se v těchto politických kruzích Schlafly pohybovala dlouhodobě, byl to právě její boj proti Dodatku o rovných právech, který Schlafly přenesl do celonárodního centra dění.⁹¹

V únoru roku 1972 Phyllis Schlafly vydala *What's Wrong with Equal Rights for Women?*⁹² V textu Schlafly hovoří o postavení amerických žen, jež na základě popisu ženských práv, výhod a malého množství povinností nazývá jako vysoce privilegované. Na pozadí náboženských, rodinných hodnot a mateřství označuje Dodatek o rovných právech jako podvod. Phyllis Schlafly zastávala názor, že v americké společnosti nedochází k útlaku žen a ústavní změna stanovující rovná práva dle ní nejenže není nutná, ale ani žádoucí, jelikož americké ženy se nikdy v historii neměly lépe a srovnání práv s muži by je zbavilo speciálních privilegií a snížilo toto jejich výsadní postavení. Schlafly se proti liberálnímu ženskému hnutí vymezovala dlouhodobě a osočovala je ze snahy o vymazání tradičních rolí žen a mužů a z propagace potratů namísto tehdejšího klasického rodinného života. Ústředním prvkem její rétoriky se tak stala výzva ostatním ženám, aby za sebe tyto liberální aktivistky nenechaly hovořit.⁹³ Idea klasického rodinného života byla vyzdvihována také v rámci tzv. Eagle fóra, které Schlafly založila, a které dodnes sdružuje

⁸⁹ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, 18(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 51.

⁹⁰ Tamtéž., s. 51–52.

⁹¹ CRITCHLOW, Donald T. a Nancy MACLEAN. *Debating the American Conservative Movement: 1945 to the Present*. New Edition. Rowman & Littlefield Publishers, 2009, 244 s. ISBN 9780742548244., s. 197.

⁹² Tamtéž, s. 197.

⁹³ Tamtéž, s. 197–200.

konzervativně smýšlející muže a ženy.⁹⁴

Phyllis Schlafly také znovu otevírala a přiživovala i předchozí opoziční názory. Například v knize *The Power of the Christian Woman* se Schlafly věnovala dopadu případné ratifikace ERA v otázce povinných odvodů do armády, když tvrdila, že schválením Dodatku by se tyto odvody pro ženy staly povinnými.⁹⁵ Tato znepokojení již byla adresována oběma hlavními sponzory ratifikace ERA Marthou Griffiths i Birchem Bayhem. na 92. Kongresu, avšak opozice protiargumentům nadále nenaslouchala.

Svůj velký podíl tedy Phyllis Schlafly v konečném důsledku nesla i na velkém úpadku zájmu o ratifikaci Dodatku o rovných právech, jelikož právě v této době začala formovat STOP ERA, která jako organizace sdružovala další oponenty Dodatku, a skrze kterou docházelo k mobilizaci pro další činnost v rámci šíření povědomí o této problematice. Tyto činnosti zahrnovaly například distribuci letáků, či protesty proti Dodatku o rovných právech.⁹⁶ Nejen výše zmíněné aktivity, ale také rétorika opozice směřující proti tomu, co vnímaly jako nežádoucí feministické snahy liberálních žen, měly velmi působivý účinek.⁹⁷

1.5.1 Kolize s podporovateli ERA

Zatímco opozice vůči ERA sama sebe vnímala a zobrazovala ve světle hrdinů, jež hrozbu ratifikace Dodatku o rovných právech zastaví, podporovatelé ERA, zakotvení v liberálním hnutí, chtěli srovnáním práv žen a mužů zastavit útlak žen v tehdejší americké společnosti. Významnou podporovatelskou ERA byla Betty Friedan, jejíž dílo *The Feminine Mystique* zásadně ovlivnilo i celou podporovatelskou základnu Dodatku. Betty

⁹⁴ Eagle Forum. Our mission. *Eagleforum.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://eagleforum.org>

⁹⁵ GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1-36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 13–14.

⁹⁶ SIEGEL, Reva B. Constitutional Culture, Social Movement Conflict and Constitutional Change: The Case of the De Facto Era. 2005-06 Brennan Center Symposium Lecture. *California Law Review* [online]. 2006, **94**(5), 1323–1419 [cit. 2023-04-13]. ISSN 00081221. Dostupné z: doi:10.2307/20439068, s. 1389.

⁹⁷ MILLER, Eric C. PHYLLIS SCHLAFLY'S "POSITIVE" FREEDOM: LIBERTY, LIBERATION, AND THE EQUAL RIGHTS AMENDMENT. *Rhetoric & Public Affairs – Michigan State University Press* [online]. 2015, **18**(2), 277–300 [cit. 2023-04-20]. ISSN 1094-8392. Dostupné z: doi:10.14321/rhetpublaffa.18.2.0277, s. 279.

Friedan také stála za založením Národní organizace pro ženy (NOW)⁹⁸, jejíž byla i první prezidentkou. Mezi další významné představitelky bojující za ratifikaci ERA můžeme zařadit například Glorii Steinem, Bellu Abzug či Annu Pauline Murray.⁹⁹ Podporovatelé ERA nesouhlasili se zájmem opozice zachovat tradiční rozdělení rolí ve společnosti na pánské a mužské a spíše usilovali o to, aby se dosavadní nastavení americké společnosti a systému přenastavilo a ženy mohly vystoupit z nastavených restrikcí.¹⁰⁰

Mezi podporovateli Dodatku o rovných právech a jeho opozicí vedenou Phyllis Schlafly tedy bylo takřka nemožné nalézt konsenzus. Nejenže obě skupiny vyznávaly jiné hodnoty, ale Schlafly v první řadě ani nevěřila a neuznávala, že by v tehdejší americké společnosti diskriminace vůči ženám panovala.¹⁰¹

1.6 Otázka prodloužení ratifikační lhůty

Pod silným vlivem opozice ratifikací nepřibývalo a s blížícím se koncem časového rámce se ozývaly čím dál silnější výzvy k posunutí stanoveného limitu. Velmi aktivně o prodloužení časového rámce usilovala též Národní organizace pro ženy (NOW). Organizace usilovala o zpochybnění sedmiletého limitu na základě argumentu, že Ústava Spojených států žádnou zmínku o časovém omezení dodatků neobsahuje. Dále NOW upozorňovala, že ona časová podmínka nebyla zahrnuta přímo v textu Dodatku o rovných právech, a tak by měl Kongres v rámci svých pravomocí tento limit posunout.¹⁰² V červenci roku 1978 NOW pod vedením své tehdejší prezidentky Eleanor C. Smeal

⁹⁸ National Organisation for Women vznikla roku 1966 a v současnosti je největší feministickou organizací ve Spojených státech amerických. Organizace se snaží o dosažení rovnosti práv, eliminaci diskriminace a zároveň o propagaci feministických názorů a ideálů, viz National Organization for Women. About. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://now.org/about/>

⁹⁹ MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2128–2129.

¹⁰⁰ MILLER, Eric C. PHYLLIS SCHLAFLY'S "POSITIVE" FREEDOM: LIBERTY, LIBERATION, AND THE EQUAL RIGHTS AMENDMENT. *Rhetoric & Public Affairs – Michigan State University Press* [online]. 2015, **18**(2), 277–300 [cit. 2023-04-20]. ISSN 1094-8392. Dostupné z: doi:10.14321/rhetpublaffa.18.2.0277, s. 279.

¹⁰¹ GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1–36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 11.

¹⁰² National Organization for Women. Chronology of the Equal Rights Amendment, 1923-1996. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://now.org/resource/chronology-of-the-equal-rights-amendment-1923-1996/>

zorganizovala pochod na podporu prodloužení časového rámce. Demonstrace se zúčastnilo téměř sto tisíc osob¹⁰³, a to včetně dětí a mužů. Obě z uvedených skutečností napomohly k vyplnění prvotní myšlenky pochodu, tedy ukázat širokou a rozmanitou podporu veřejnosti. Tento pochod byl později vnímán jako první krok v nové snaze o dosažení ratifikace Dodatku o rovných právech.¹⁰⁴

Za prodloužení limitu bojovala i řada známých jmen tehdejší politiky. Jako příklad může být uvedeno jméno Barbary Jordan. Kongresmanka Barbara Jordan z Texasu se blížícího se března 1979 rovněž obávala a v květnu předchozího roku proto v reakci sepsala prohlášení obsahující kritiku časového rámce. Jordan za účelem zisku více času zároveň žádala o prodloužení ratifikační lhůty. Ve svém prohlášení Jordan nenapadá limit jako takový, ale spíše konkrétní délku sedmi let. Na konto sedmiletého limitu uvádí, že kromě předchozí zkušenosti neexistuje žádný důvod, který by nutnost konkrétních sedmi let reflektoval. Vědoma si skutečnosti, že Ústava zmínku o časovém rámci neobsahuje, Jordan akcentovala, že ani prodloužení ratifikačního limitu není Ústavou vyloučeno. Barbara Jordan ve svém prohlášení vyzývá Kongres, aby ve věci rozhodl.¹⁰⁵

Podpisem prodloužení ratifikační lhůty svou podporu Dodatku o rovných právech vyjádřil i tehdejší prezident Jimmy Carter, a to i přes skutečnost, že v tomto případě nebyl nutný ani jeho souhlas.¹⁰⁶

Oproti tomu opoziční skupiny ústavnost kroku prodloužení ratifikační lhůty zpochybňovaly. Řada opozičních názorů stavěla svá tvrzení jednak na absenci konkrétní zmínky, potvrzující možnost prodloužení časového limitu v Článku V ústavy Spojených států, a jednak na svém náhledu na Dodatek o rovných právech jako na jakýsi kontrakt. Vzhledem k vnímání ERA jako kontraktu tedy opozice mohla tvrdit, že státy, které ERA

¹⁰³ Mnoho účastníků bylo oblečeno v tradiční bílé barvě sufražetského hnutí, viz LARDNER, James a Neil HENRY. Over 40,000 ERA Backers March on Hill. *Washingtonpost.com* [online]. 10.7.1978 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1978/07/10/over-40000-era-backers-march-on-hill/880a1a29-c7ba-46f7-afd3-ade684653e63/>

¹⁰⁴ DE WITT, Karen. 100,000 Join March for Extension Of Rights Amendment Deadline. *The Nytimes.com* [online]. 10.7.1978 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1978/07/10/archives/100000-join-march-for-extension-of-rights-amendment-deadline-100000.html>

¹⁰⁵ JORDAN, Barbara. Testimony of Representative Barbara Jordan: Extension of the time limit for ratification of the Equal Rights Amendment. In: *Digital Public Library of America* [online]. 1978 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://dp.la/primary-source-sets/the-equal-rights-amendment/sources/1206/1206>

¹⁰⁶ Carter Library Google Arts and Culture exhibit. Mrs. America: Rosalynn Carter and the ERA. *Artsandculture.google.com* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/story/6gVRfUOfkeb5Lw>

již ratifikovaly, původně počítaly s jinými podmínkami – podmínkami odsouhlasenými v březnu 1972, které v sobě měly zanesený i právě onen sedmiletý časový rámeček.¹⁰⁷

Vzhledem k politické povaze požadavku o prodloužení časového rámce, záleželo skutečně pouze na rozhodnutí Kongresu. Řešení této otázky připadlo konkrétně na 95. Kongres, který tak byl postaven před velmi složité a dosud nevídané rozhodnutí, zda bude v případě Dodatku o rovných právech vyhověno požadavku o prodloužení časového rámce.¹⁰⁸ Hlavním sponzorem pro prodloužení ERA se v kongresu stala Elizabeth Holtzman. Holtzman spolu s dalšími podporovateli ERA v Kongresu 26. října 1977 představila H.J.Res. 638, jehož cílem bylo posunutí konečného data pro možnou ratifikaci o dalších sedm let.¹⁰⁹

Text Článku V Ústavy Spojených států otázku prodloužení ratifikační lhůty přímo nezmiňuje, a tím pádem ani nestanovuje žádné důvody, proč by detaily ratifikačního procesu nemohly být během následujících Kongresů upravovány.¹¹⁰ Poradním hlasem Kongresu v této záležitosti byl tzv. Podvýbor soudního výboru Sněmovny (*Subcommittee of the House Judiciary Committee*). Tento orgán po dobu téměř jednoho týdne na svých zasedáních za přítomnosti vládních úředníků, právníků i politických aktivistů spekuloval hned o třech záležitostech. Ústředním bodem zájmu byla samozřejmě otázka, zda je prodloužení ratifikační lhůty vůbec možné. Dále vyvstaly nejasnosti, zda by v této záležitosti mohl Kongres rozhodnout skrze hlasování prostou většinou a v neposlední řadě podvýbor zmiňoval snahu pěti výše zmíněných států o stažení své předchozí ratifikace.¹¹¹

¹⁰⁷ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 70–71.

¹⁰⁸ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 7.

¹⁰⁹ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 16.

¹¹⁰ HARMON, John M. Memorandum for Honorable ROBERT J. LIPSHUTZ Counsel to the President: Constitutionality of Extending the Time Period for Ratification of the Proposed Equal Rights Amendment. *Department of Justice: Office of Legal Counsel*[online]. Washington D. C., 1977, 1–51 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/page/file/1242666/download>, s. 16.

¹¹¹ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z:

Jednou z přítomných osobností ve zmíněném podvýboru byl i bývalý asistent amerického ministra spravedlnosti John M. Harmon, který pod záštitou Ministerstva spravedlnosti později sepsal memorandum pro tehdejšího poradce Bílého domu Roberta J. Lipshutze. Dokument se blíže zabýval otázkou ústavnosti prodloužení ratifikační lhůty v případě ERA a podrobně představil oba možné úhly pohledu na tento problém. První z názorových skupin po vzoru *Dillon v. Gloss* a *Coleman v. Miller* akcentuje termín *rozumné doby*, na jejíž stanovení má Kongres pravomoc. Pokud se tedy Kongres rozhodne termín pro ratifikaci posunout o další *rozumnou dobu*, nelze tento krok pokládat za protiústavní. 95. Kongres dle tohoto pohledu má právo rozhodnout o životaschopnosti ERA a prodloužit ratifikační lhůtu o takový počet let, po který Dodatek životaschopný i nadále zůstane. Zatímco argument podporující možnost posunutí stanovené lhůty se opírá především o rozhodnutí ve sporech *Dillon* a *Coleman*, druhý z argumentů, jež takovýto krok považuje za protiústavní, vychází primárně ze znění samotného Článku V ústavy Spojených států. Na text Článku V lze nahlížet tak, že Kongres je zbaven své rozhodovací moci ve chvíli, kdy je dodatek předložen k ratifikaci před jednotlivé státy. Při následování této interpretace by Kongres tedy nemohl do ratifikačního procesu zasahovat ani v případě Dodatku o rovných právech.¹¹²

V dokumentu sepsaném Harmonem se stále ještě hovořilo o prodloužení časového rámce ratifikační lhůty o 7 let. S ohledem na stále rychleji se přibližující konečné datum pro ratifikaci však byli podporovatelé ERA nuceni slevit ze svého původního požadavku a souhlasit s kompromisem v podobě prodloužení ratifikační lhůty pouze o dobu tří let. Závěr dokumentu se přiklání k prvnímu argumentu a stanovuje, že by proces nebyl protiústavní. Tento verdikt, z velké části opřený o zkoumání rozhodnutí minulých Kongresů a detailním ohlédnutím se na dva již zmíněné soudní spory (*Dillon v. Gloss* a *Coleman v. Miller*), tedy říkal, že 95. Kongres může vyhovět požadavku a ve věci prodloužení časového rámce rozhodnout kladně.¹¹³

<https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 7–8.

¹¹² HARMON, John M. Memorandum for Honorable ROBERT J. LIPSHUTZ Counsel to the President: Constitutionality of Extending the Time Period for Ratification of the Proposed Equal Rights Amendment. *Department of Justice: Office of Legal Counsel*[online]. Washington D. C., 1977, 1–51 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/page/file/1242666/download>, s.12–16.

¹¹³ Tamtéž, s. 12–16.

1.6.1 Problematika umístění sedmiletého limitu

Důležitou roli v řešení složitého rozhodnutí, zda by měla být ratifikační lhůta prodloužena, sehrála i již zmíněná změna umístění časového rámce v návrzích ústavních dodatků od Dvacátého třetího dodatku Ústavy. Také v případě Dodatku o rovných právech se kongres rozhodl ratifikační lhůtu sedmi let umístit mimo samotné znění, čímž pouze následoval nově vzniklou praxi, započatou právě u Dvacátého třetího dodatku.¹¹⁴ Nové přemístění ratifikační lhůty z hlavního textu do tzv. *proposing clause* se s blížícím se březnem 1979 stávalo čím dál více předmětem diskusí, či součástí argumentů hovořících o neplatnosti limitu.¹¹⁵ K tomuto rozporu se vyjadřoval i Harmonův text, jež zmiňoval, že by problematika umístění neměla být vůbec tolik řešeným problémem, jakým tehdy byla. V onom dokumentu je řečeno, že pokud by byl činěn rozdíl mezi situacím, kdy je časový rámec zmíněn v *proposing clause* a situacím, kdy je limit zahrnut přímo v samotném textu dodatků, znamenalo by to, že forma úpravy je důležitější než podstata jejich znění.¹¹⁶

1.6.2 Rozhodnutí Kongresu

S kladným stanoviskem se nakonec ztotožnil i samotný Kongres, když v obou jeho komorách došlo k dosud nevídanému hlasování o prodloužení ratifikační lhůty. Hlasování proběhlo prostou většinou a v jeho důsledku došlo k posunutí konečného data o tři roky, konkrétně na 30. června 1982.¹¹⁷

I přes skutečnost, že nakonec hlasování skončilo souhlasným verdiktem, bylo patrné, že Dodatek o rovných právech v průběhu sedmi let od svého prvotního schválení Kongresem významně ztratil na podpoře. Ve Sněmovně reprezentantů prodloužení

¹¹⁴ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 18.

¹¹⁵ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 1.

¹¹⁶ HARMON, John M. Memorandum for Honorable ROBERT J. LIPSHUTZ Counsel to the President: Constitutionality of Extending the Time Period for Ratification of the Proposed Equal Rights Amendment. *Department of Justice: Office of Legal Counsel* [online]. Washington D. C., 1977, 1-51 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/page/file/1242666/download>, s. 7.

¹¹⁷ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 1.

časového rámce prošlo se ziskem 233 ku 189 a v Senátu poměr činil 60 ku 36. V porovnání se situací před sedmi lety, kdy proběhlo hlasování o schválení návrhu Dodatku, klesla podpora ve Sněmovně reprezentantů z předešlých 94 procent na 55 procent a v Senátu byl rozdíl 91 ku 63 procentům.¹¹⁸ Navzdory úspěchu pokusu o prodloužení ratifikační lhůty, tato čísla poukázala na možný úpadek zájmu o ratifikaci ERA, či případně mohla čísla značit celkovou nespokojenost s průběhem ratifikačního procesu.¹¹⁹

1.7 Rozplynutí nadějí na ratifikaci Dodatku o rovných právech

Prvotní radost podporovatelů Dodatku o rovných právech ze zdárného prodloužení ratifikační lhůty o tři roky, byla zanedlouho vystřídána pocity rozčarování a zklamání. Posunutí konečného data pro ratifikaci sice dalo podporovatelům ERA více času, avšak ještě bylo nutné adresovat další dva problémy. Na jedné straně bylo nezbytně nutné zamezit tomu, aby se ještě některý další stát pokusil stáhnout svou předchozí ratifikaci Dodatku, a na straně druhé museli podporovatelé ERA přesvědčit další tři státy, aby prodlouženého časového rámce využily a Dodatek o rovných právech ratifikovaly.¹²⁰

Ve snaze přimět některé ze zbylých států k ratifikaci se v roce 1977 podporovatelé ERA, v čele s Národní organizací pro ženy (NOW), rozhodli k vyhlášení ekonomického bojkotu států, jež zatím ERA neratifikovaly.¹²¹ V praxi tato výzva nabádala nejrůznější, ať už pracovní či obchodní, společnosti k tomu, aby v těchto státech nepořádaly žádné konference či jiná shromáždění. Tato strategie sice jistého efektu docílila, nicméně jednalo se spíše o dopady ekonomické než politické. Velké peněžité ztráty byly zaznamenány zejména v Nevadě, Missouri a Louisianě. V konečném důsledku se tento krok podporovatelům ERA ale spíše vymstil, jelikož se do situace vložila opozice. Phyllis Schlafly NOW obvinila, že tato kampaň s minimálním politickým efektem pouze

¹¹⁸ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, 18(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 58.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 58.

¹²⁰ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 70.

¹²¹ National Organization for Women. Chronology of the Equal Rights Amendment, 1923-1996. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://now.org/resource/chronology-of-the-equal-rights-amendment-1923-1996/>

znevýhodňuje obyčejné lidi pracující v zasažených odvětvích, jako jsou číšníci, taxikáři či například hoteliéři a pokojské a obírá je o pracovní příležitosti.¹²² Dva z výše jmenovaných států (Nevada a Missouri) a turistická společnost v Louisianě se navíc rozhodly NOW za praktiky bojkotu soudit, a i přes skutečnost, že soud dal nakonec za pravdu Národní organizaci pro ženy, na podporovatele ERA ani na Dodatek samotný to nevrhalo dobré světlo.¹²³

Veřejné mínění o Dodatku o rovných právech mezi lety 1974 až 1982 prováděla společnost Gallup. Získaná data poskytla informaci, že podpora ERA se na svůj nejnižší bod dostala v roce 1980, kdy spadla na 52,3 %. Rok 1980 byl zároveň také rokem, kdy nejvíce respondentů odpovědělo, že si svým postojem k Dodatku nejsou jisti.¹²⁴ Z průzkumů tedy vyplývá, že mezi lety 1974 až 1982 podpora ERA mezi respondenty nikdy neklesla pod 52 % a těsně se tak držela nad hranicí většiny. Tyto na první pohled poměrně pozitivní výsledky však nesmí být chybně interpretovány. Jednalo se totiž o průzkumy celostátní a výsledek tedy neodrážel konkrétní podporu ve státech, které Dodatek o rovných právech neratifikovaly, a kde byla jeho podpora přirozeně nejnižší.¹²⁵

Od konce června 1981 byla, jako odraz posledních snah, pořádána celonárodní shromáždění na podporu ERA.¹²⁶ I přesto, že se podporovatelům ERA podařilo splnit první z nelehkých úkolů, tedy udržet dosavadní podporu získanou ve státech, jež dodatek již ratifikovaly, snahy vypořádat se s opozičními názory a přiklonit nerozhodné státy na svou stranu se přes veškeré vynaložené úsilí nezdařily.¹²⁷

Mezi léty 1979 až 1982 se snahám navzdory k ratifikaci nepřidal žádný další stát. Pokud by se nebrala v potaz snaha některých států o stažení ratifikace, tak tedy

¹²² The New York Times. Cost of Convention Boycott to States That Have Not Ratified Equal Rights Proposal Put at \$100 Million. *Nytimes.com* [online]. 4.4.1978 [cit. 2023-04-2]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1978/04/04/archives/cost-of-convention-boycott-to-states-that-have-not-ratified-equal.html>

¹²³ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 76.

¹²⁴ DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066, s. 579.

¹²⁵ Tamtéž, s. 579.

¹²⁶ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 76.

¹²⁷ Tamtéž, s. 70.

požadovaný počet států zůstal o tři méně pod nutnou hranicí, na konečném čísle 35.¹²⁸ V červnu roku 1982 propadla i prodloužená ratifikační lhůta a Dodatek o rovných právech nebyl v důsledku nedostatečné podpory ratifikován. Tento výsledek byl nejzásadněji ovlivněn dvěma faktory – efektivní prací opozice a přílišným optimismem podporovatelů ERA.¹²⁹

1.7.1 Příčiny neúspěchu ERA

V období před samotným schválením návrhu Dodatku o rovných právech Kongresem, nečelil Dodatek kromě pár málo významných hlasů a výroků senátora Sama Ervina takřka žádné opozici. Klíčovým momentem se poté stal přechod z tohoto poměrně klidného období do situace, kdy se již formovala organizovaná opozice pod vedením Phyllis Schlafly. V čele s Phyllis Schlafly pak, oproti podporovatelům ERA, dokázala opozice mnohem efektivněji předávat své myšlenky nejen svým následovatelům, ale také lidem, jejichž hlas ještě nepatřil ani jedné ze skupin a přetáhnout je tak na svou stranu.¹³⁰ Phyllis Schlafly zároveň dokázala velmi efektivně přizpůsobovat dopady a význam Dodatku o rovných právech k obrazu svému.¹³¹ Tato strategie se významně projevila v jejím výkladu dopadů ratifikace ERA pro matky v domácnosti, kde Schlafly velmi obratně dokázala vykreslit silnou hrozbu zničení tradičních rodinných hodnot a postavení žen ve společnosti.¹³² Schlafly kromě vyzdvihování tradičních rodinných hodnot zároveň usilovně pracovala na propojení Dodatku o rovných právech s obrazem nových forem

¹²⁸ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 17.

¹²⁹ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 45–46.

¹³⁰ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 52.

¹³¹ Přehledně shrnutí toho, proč je implementace ERA do Ústavy Spojených států žádoucí, a jak se stanoviska opozice liší od znění Dodatku o rovných právech, potažmo od jeho obhajoby ze strany podporovatelů, poskytla například Národní asociace pro vzdělávání malých dětí (NAEYC), viz Facts about the Equal Rights Amendment. *Young Children* [online]. 1979, **34**(2), 10–12 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42724154>, s. 10.

¹³² GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1-36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 11–12.

rodiny, jejíž symboly by se dle ní po ratifikaci ERA staly potraty a homosexualita.¹³³

Nové organizované opozici se tak podařilo oslovit široké spektrum veřejnosti a zasáhnout skupiny obyvatel, které s rétorikou podporovatelů Dodatku o rovných právech tolik nerezonovaly. Mezi tyto skupiny patřili zejména zastánci pravicových konzervativních názorů a dále silné náboženské skupiny. Pro náboženské skupiny ERA představovala velkou hrozbu z hlediska obavy ze zničení tradičních hodnot, jako jsou například rodina a genderové rozdělení rolí. Jednou z těchto opozičních náboženských skupin byli mormoni, kteří Dodatek o rovných právech na základě své víry odsuzovali. Součástí mormonského přesvědčení bylo tvrzení, že stejně jako jsou muži a ženy ve své povaze od boha odlišní, tak i ve společnosti jsou jejich role bohem rozlišeny.¹³⁴

Vliv Schlafly na sepsání Dodatku s ohrožením tradičních a náboženských hodnot je možné snadno doložit na skutečnosti, že mezi státy, které do roku 1982 ERA neratifikovaly, byla většina z nich tvořena státy na jihu USA. V těchto státech převládalo vyznávání tradiční kultury a mormonská komunita.¹³⁵ Podíl mormonské církve na nepřijetí ERA bývá často podceňován, nicméně zejména ve státech Nevada a Utah bylo mormonské náboženství hluboce zakořeněno a církev zde proti ratifikaci Dodatku o rovných právech sehrála silnou opoziční roli.¹³⁶ Ve vlně opozice mormonské církve k ERA se plně projevila její schopnost zmobilizovat své příslušníky, aby následovali stanovisko církve¹³⁷ ať už v náboženských či právě v politických záležitostech.¹³⁸

Zatímco opozici se dařilo na svou stranu získávat čím dál více skupin amerického

¹³³ SIEGEL, Reva B. Constitutional Culture, Social Movement Conflict and Constitutional Change: The Case of the De Facto Era. 2005-06 Brennan Center Symposium Lecture. *California Law Review* [online]. 2006, **94**(5), 1323–1419 [cit. 2023-04-13]. ISSN 00081221. Dostupné z: doi:10.2307/20439068, s.1392–1393

¹³⁴ GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1–36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 19–20.

¹³⁵ SIEGEL, Reva B. Constitutional Culture, Social Movement Conflict and Constitutional Change: The Case of the De Facto Era. 2005-06 Brennan Center Symposium Lecture. *California Law Review* [online]. 2006, **94**(5), 1323–1419 [cit. 2023-04-13]. ISSN 00081221. Dostupné z: doi:10.2307/20439068, s. 1390

¹³⁶ YOUNG, Neil J. "The ERA Is a Moral Issue": The Mormon Church, LDS Women, and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *American Quarterly* [online]. 2007, **59**(3), 623–644 [cit. 2023-04-11]. ISSN 1080-6490. Dostupné z: doi:10.1353/aq.2007.0073, s. 623–624.

¹³⁷ Mormonská církev si poslušnost svých příslušníků v záležitosti Dodatku o rovných právech pojistila skrze exkomunikaci Sonii Jones, která spolu s pár dalšími mormonskými ženami založily uskupení Mormoni pro ERA (MERA) a postupovaly tak proti mormonské církvi, viz YOUNG, Neil J. "The ERA Is a Moral Issue": The Mormon Church, LDS Women, and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *American Quarterly* [online]. 2007, **59**(3), 623–644 [cit. 2023-04-11]. ISSN 1080-6490. Dostupné z: doi:10.1353/aq.2007.0073, s. 638–639.

¹³⁸ Tamtéž, s. 640.

obyvatelstva, podporovatelé ERA v prvních fázích boje o ratifikaci nebyli příliš aktivní. Pasivita podporovatelů ERA může být připisována jejich přílišnou koncentrací na první část ratifikačního procesu. Ve chvíli, kdy z jejich pohledu Dodatek překonal svou první pomyslnou překážku v podobě schválení Kongresem, části druhé stanovené Článkem V, tedy nutné ratifikaci v osmatřiceti státech dlouho nebyla věnována adekvátní pozornost. K této situaci z velké míry došlo kvůli přílišnému optimismu a neschopnosti správně vyhodnotit historicko-společenský kontext bojů za práva žen. Důsledkem tedy byla výše zmíněná pasivita ve všech vrstvách podporovatelské základny ERA. V prvních letech od schválení Dodatku Kongresem žádné kroky k popularizaci ratifikace nepodnikali ani jeho sponzoři z Kongresu ani jiné organizace včetně NOW a pozdější zintenzivnění snah již nedokázalo situaci zvrátit.¹³⁹

I přes to, že názory veřejnosti sehrály velmi důležitou roli, nakonec však nejspíše, alespoň dle statistik¹⁴⁰, nebyly tím finálním určujícím faktorem pro neratifikování Dodatku o rovných právech ve zbylých státech.

Finální rozhodnutí nebylo učiněno výhradně na základě zdárného výsledku snah opozice o přesvědčení zákonodárců, aby se k ERA vyjádřili nesouhlasně, ale rozhodnutí spíše pramenilo z politického kalkulu. Podpora Dodatku o rovných právech v důsledku opozičních argumentů velmi utrpěla a role, kterou zde sehrála síla mormonské církve, situaci rovněž ovlivnila v neprospěch ERA. Sice tedy existovaly hlasy podporující Dodatek o rovných právech, ale jejich síla nebyla vystavěna na tak pevných základech jako tamější opozice. Společnost byla v těchto státech tedy velmi rozpolcená a tím pádem tamější zákonodárci nabyli dojmu, že bude jednodušší hlasovat v neprospěch Dodatku než případně muset čelit negativní reakci z kladného hlasování.¹⁴¹

V konečném důsledku může být neúspěšný pokus o ratifikaci Dodatku o rovných

¹³⁹ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881, s. 53.

¹⁴⁰ DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066, s. 583–584.

¹⁴¹ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 83.

právech připisován nejen charismatické Phyllis Schlafly, jež dokázala zmobilizovat opozici, ale také pasivně podporovatelů ERA a jejich neschopnosti předat informaci o tom, v čem by ratifikace Dodatku skutečně spočívala. Podporovatelé ERA nedokázali efektivně čelit interpretaci znění Dodatku ze strany opozice v podobě nejrůznějších hrozeb, které by dle nich pro americkou společnost Dodatek přinesl.¹⁴² Hlas opozice tedy mohl nabírat na intenzitě a svou silou nakonec přesvědčit i zmíněné zákonodárce v nerozhodnutých státech o tom, že hlasovat v neprospěch Dodatku o rovných právech bude méně riskantním politickým krokem než jeho otevřená podpora.¹⁴³ V neposlední řadě si zde svou daň vybralo i vítězství podporovatelů ERA v otázce prodloužení časového rámce. Nejenže se žádné další státy nepřidaly ani v prvních letech této nové prodloužené lhůty, ale léta pozdější se již odehrávala ve zcela odlišné politické atmosféře. Na počátku osmdesátých let se Republikánská strana navrátila do více konzervativních pozic a ani nový prezident Ronald Reagan nevyjádřil Dodatku o rovných právech podporu.¹⁴⁴

2 Obnovení snah o ratifikaci Dodatku o rovných právech

Podobně jako neúspěch pokusu o přijetí Dodatku o rovných právech do ústavy Spojených států v osmdesátých letech nebyl zapříčiněn pouze jedním faktorem, také k obnovení zájmu o ERA došlo spíše v důsledku kombinace souboru dílčích událostí. V této části práce bude tedy zkoumáno, zda i v případě Dodatku o rovných právech platí, že snaha o změnu politiky zpravidla nastává v důsledku spojení několika vlivů.

2.1 Životaschopnost Dodatku o rovných právech

V letošním roce uplyne od propadnutí prodloužené ratifikační lhůty více než čtyřicet let. Navzdory této skutečnosti však i v současné americké společnosti zůstává

¹⁴² GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1–36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 19.

¹⁴³ BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592., s. 83.

¹⁴⁴ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-348-2., s. 51.

Dodatek o rovných právech vysoce diskutovaným tématem a je stále obklopen řadou přívrženců, jež se své snahy o zakotvení rovnosti práv mezi pohlavími do Ústavy ještě nevzdali. Životaschopností Dodatku o rovných právech se podrobně věnoval článek od *William and Mary Journal of Women and the Law* z roku 1997, ve kterém je vznesen argument, že ERA stále má šanci na svou ratifikaci.¹⁴⁵

Velkou naději pro podporovatele Dodatku o rovných právech přinesl rok 1992. V tomto roce, po více než dvě stě letech došlo, díky ratifikaci posledního z nutného počtu států k ústavnímu přijetí návrhu dodatku upravujícího možnost změny ohodnocení členů Kongresu, jež byl původně představen Jamesem Madisonem v roce 1789.¹⁴⁶ Ratifikace tohoto dodatku byla umožněna skrze dvě skutečnosti. První skutečností bylo, že tento dodatek ve svém znění neobsahoval žádný časový limit. Druhou skutečností byl fakt, že při ohlédnutí se na rozhodnutí soudu v případě *Coleman v. Miller* je jasné, že rozhodnutí na politickou otázku o tom, zda tento Madisonův dodatek neztratil svou vitalitu, spočíval čistě na rozhodnutí Kongresu.¹⁴⁷ Kongres se vyjádřil souhlasně a v květnu roku 1992 se Madisonův návrh stal Dvacátým sedmým dodatkem Ústavy Spojených států.¹⁴⁸ Toto rozhodnutí tedy zažehlo novou naději pro podporovatele ERA a zároveň opět obnovilo již zmíněnou debatu o umístění časového rámce.

2.1.1 Schválení Madisonova dodatku v roce 1992

Stejně tak, jako v debatě ohledně možnosti prodloužení časového rámce v sedmdesátých letech, i v současné otázce právní životaschopnosti Dodatku o rovných právech bylo znovu probíráno přesné znění Článku V Ústavy, umístění ratifikační lhůty mimo hlavní text i otázka *rozumné doby*.

Schválení Madisonova dodatku pozměnilo dosavadní vnímání *rozumné doby* a otázku vitality. Ještě před samotným schválením tohoto dodatku totiž americké

¹⁴⁵ HELD, Allison L., Sheryl L. HERNDON a Danielle M. STAGER. The Equal Rights Amendment: Why the Era Remains Legally Viable and Properly Before the States. *Wm. & Mary J. Women & L* [online]. 1997, 3(113), 113–136 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1271&context=wmjow>, s. 114.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 114.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 115.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 117.

Ministerstvo spravedlnosti vydalo prohlášení, ve kterém nenašli důvody pro nepřijetí Madisonova dodatku. Splnění podmínek pro jeho ratifikaci spatřovali výhradně v přijetí návrhu dodatku Kongresem a pozdější naplnění druhé podmínky v podobě ratifikace osmatřiceti státy. Dle tohoto stanoviska nebylo nutné ani vyjádření Kongresu, ani zkoumání změny aktuálnosti čistě kvůli uplynutí dlouhé doby. Kongres však spatřoval své právo vyjádřit se s ohledem na dictum *Coleman v. Miller*.¹⁴⁹

I přes skutečnost, že v záležitosti Madisonova dodatku nakonec opravud rozhodl Kongres, výklad potvrzení ratifikace prvotního vyjádření Ministerstva spravedlnosti z roku 1992 ani cesta skrze Kongres pro podporovatele ERA nevyznívali negativně. Stále z jejich úhlu pohledu existovala naděje, že ratifikací posledního státu by tedy buď rovnou došlo ke splnění dvou podmínek stanovených Článkem V nebo by v otázce přijetí ERA obdobně rozhodl Kongres.¹⁵⁰ Budoucnost Dodatku o rovných právech tedy stále tkvěla v dosažení nutné hranice osmatřiceti států. S vědomím nedávných událostí kolem schválení Madisonova dodatku, s vírou vkládanou do dicta plynoucího z *Coleman v. Miller* a ve snaze na stranu Dodatku přiklonit další tři státy vznikla v roce 1994 tzv. „Three-state strategy“.¹⁵¹

2.1.2 Three-state strategy

Podporovatelé této strategie se opět soustředili především na časový rámec sedmi let a na skutečnost, že není začleněn přímo do samotného textu, nýbrž v části *proposing clause*. Zároveň tito podporovatelé věřili, že Kongres by mohl i podruhé učinit krok v jejich prospěch, a tedy opět prodloužit tuto ratifikační lhůtu.¹⁵² Přelomovým se stal rok 2017, kdy se k ratifikacím přidala Nevada, o rok později se přidalo Illinois a posledním

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 121–122.

¹⁵⁰ HELD, Allison L., Sheryl L. HERNDON a Danielle M. STAGER. The Equal Rights Amendment: Why the Era Remains Legally Viable and Properly Before the States. *Wm. & Mary J. Women & L* [online]. 1997, 3(113), 113–136 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1271&context=wmjow>, s. 122.

¹⁵¹ Alice Paul Institute. ERA: Frequently Asked Questions. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/faq>

¹⁵² SMITH ARMSTRONG, Lindsley a Stephen A. SMITH. Keeping Hope Alive: A Case Study of the Continuing Argument for Ratification of the ERA. *Frontiers: A Journal of Women Studies* [online]. University of Nebraska Press, 2017, 38(2), 173–207 [cit. 2023-04-05]. ISSN 01609009. Dostupné z: doi:10.5250/fronjwomestud.38.2.0173, s. 174.

státem, který ERA ratifikoval, byla Virginia v roce 2020.¹⁵³

Ratifikace Dodatku o rovných právech Virginií a naplnění cíle výše zmíněné strategie však kvůli řadě stále přetrvávajících nesrovnalostí nevyznívá pro budoucnost ERA jednoznačně. Mezi Madisonovým dodatkem a Dodatkem o rovných právech byl například jeden zásadní rozdíl, kterého využila opozice jako protiargumentu. Rozdíl mezi ERA a Madisonovým dodatkem spočíval v tom, že Madisonův dodatek nikdy časový limit pro ratifikaci neobsahoval.¹⁵⁴ První úskalí, tím pádem představují dvě propadlé ratifikační lhůty, přičemž opoziční názory vyzdvihují také skutečnost, že během onoho prodlouženého období pro ratifikaci se žádný další stát nepřipojil.¹⁵⁵ Zároveň také v osmdesátých letech nebyla dořešena ústavnost žádostí pěti států o stažení jejich předchozí ratifikace Dodatku o rovných právech a s rozvojem dalších snah by muselo dojít k rozhodnutí, skrze soud či rozhodnutí Kongresu i v této záležitosti, což opět budoucnost ERA znejišťuje.¹⁵⁶ Určitou formu odpovědi může poskytnout náhled do historického dění kolem Čtrnáctého dodatku ústavy, kdy se podobně sáty Ohio a New Jersey pokusily stáhnout své předchozí ratifikace, avšak Kongres tyto pokusy ignoroval.¹⁵⁷

Navzdory těmto okolnostem podporovatelé Dodatku věřili ve splnění podmínek a požadovali, aby Národní archiv ERA prohlásil a uveřejnil jako platný dodatek Ústavy.¹⁵⁸ Vzhledem k tomu, že ze strany Národního archivu k tomuto kroku nedošlo, následovala série žalob mířených proti tehdejšímu vrchnímu archiváři Davidovi Ferriero.¹⁵⁹ V jednom ze soudních sporů se dva z posledních států připojených k ratifikaci (Illinois a Nevada) snažily prokázat, že Ferriero neuveřejněním ERA pochybil a že ratifikační limit není platný.¹⁶⁰ Odvolací soud pro okruh D.C. však stanovil, že se zástupcům států nepodařilo

¹⁵³ Alice Paul Institute. ERA: Ratification Info State By State. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/era-ratification-map>

¹⁵⁴ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 23.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 22.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 32.

¹⁵⁷ KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, 18(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: [doi:10.2307/3377881](https://doi.org/10.2307/3377881), s. 57.

¹⁵⁸ Alice Paul Institute. ERA: Frequently Asked Questions. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/faq>

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ United States Court of Appeals. Appeal from the United States District Court for the District of Columbia:

nezpochybnitelně prokázat, že by Kongres na stanovení časového rámce neměl právo, ani že by David Ferriero neuznáním ratifikace ERA porušil svou povinnost.¹⁶¹

3 Důvody obnovení snah o ratifikaci ERA

Řada z argumentů, které využívala opozice jako symbol hrozby potenciální ratifikace Dodatku o rovných právech, se nyní již z velké části stala skutečnými změnami. Dopady těchto změn tvoří součást dnešní americké společnosti. Proměně společnosti navzdory, i dnes existuje celá řada důvodů, proč je ratifikace Dodatku o rovných právech důležitá a potřebná. V současné době k obnovení zájmu o ratifikaci ERA přispívá poukazování na společenské nerovnosti. Řada těchto společenských problémů a nerovností však tkví v historickém uspořádání, jinými slovy, i dnes musí podporovatelé ERA obhajovat původní myšlenky Dodatku o rovných právech, za účelem dosažení rovnosti práv mezi pohlavími. Mnoho akcentovaných nerovností ale také souvisí s onou přeměnou společnosti, nebo jim je v dnešní době alespoň přikládána větší důležitost a pozornost. Mezi zásadní problémy, na které je v současnosti nejvíce upozorňováno, patří například nerovnost platového ohodnocení, násilí a sexuálního obtěžování žen, či potratová politika. Všechny tyto skutečnosti budou rozebrány a vysvětleny níže.

Opětovná snaha o popularizaci tématu Dodatku o rovných právech je tedy zapříčiněna mnoha faktory, okolnostmi a společenskými skupinami. Ústředním bodem zájmu podporovatelů Dodatku o rovných právech však stále bylo zakotvení principu rovných práv do Ústavy. I přesto, že tedy již existuje určitý právní základ limitující nerovnost pohlaví, například v podobě zákonů jako je Equal Pay Act z roku 1963 či Pregnancy Discrimination Act z roku 1978, dostatečná ústavní záruka stále chybí.¹⁶² Dosažení tohoto cíle nevyhnutelně vede k veřejnému adresování výše zmíněných

(No. 1:20-cv-00242). *Cadc.uscourts.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: [https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/1D7BCC9C5AF51F968525896400549E2C/\\$file/21-5096-1987839.pdf](https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/1D7BCC9C5AF51F968525896400549E2C/$file/21-5096-1987839.pdf), s. 21.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 26.

¹⁶² Alice Paul Institute. ERA: Why We Need the Equal Rights Amendment. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/why>

nerovností, skrze společenská hnutí, politiku a mimo politické kruhy je ERA často skloňován v médiích a k jeho popularizaci dochází i v řadách celebrit.¹⁶³ K přenesení tématu, týkajícího se Dodatku o rovných právech, k širší veřejnosti rovněž přispěl seriál Mrs. America z roku 2020, který kromě působení Phyllis Schlafly rovněž zachycuje významné události spojené s ERA.¹⁶⁴

3.1 Proměna společnosti a veřejného mínění

Vzhledem k blížícímu se stému výročí od prvního předložení Dodatku o rovných právech je zřejmé, že za tuto dobu došlo k zásadní proměně společnosti. Rovněž odpověď na otázku o další budoucnosti Dodatku o rovných právech je do značné míry nutné hledat v proměně společnosti a ve změně nejen celospolečenských nálad. Například při opětovném přezkumu opozičních stanovisek senátora Sama Ervina vůči Dodatku ze sedmdesátých let, se ukazuje, že drtivá většina z hrozeb, které Ervin připisoval případné ratifikaci Dodatku o rovných právech, se stala skutečností i bez nutnosti přijetí ERA do Ústavy. I samotný Ervin mnoho ze zásad ERA během své politické kariéry nakonec dodržoval, když například jmenoval ženy do vysokých pracovních pozic.¹⁶⁵ I řada dalších argumentů a hrozeb, před kterými původní opozice v čele s Phyllis Schlafly varovala, se naplnila i bez přijetí Dodatku do Ústavy Spojených států. Částečně se skrze pokles porodnosti, zvyšování průměrného věku pro založení rodiny a také zvyšování míry vzdělanosti mezi ženami zhroutila i idea tradiční rodiny, kterou by dle opozice ze sedmdesátých let ERA zničila.¹⁶⁶ Zároveň také došlo k proměně společenské role žen.

¹⁶³ SUK, Julie C. An Equal Rights Amendment for the Twenty-First Century: Bringing Global Constitutionalism Home. *Yale Journal of Law and Feminism* [online]. © 2017, 28(381), 381–444 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://openyls.law.yale.edu/bitstream/handle/20.500.13051/7085/JulieCSukAnEqualRightsAme.pdf?sequence=2&isAllowed=y>, s. 387.

¹⁶⁴ SLADKÝ, Pavel. Mrs. America vypráví hořký příběh politického boje za rovnoprávnost žen. *Art.ceskatelevize.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/mrs-america-vypravi-horky-pribeh-politickeho-boje-za-rovnopravnost-zen-UDFxK>

¹⁶⁵ United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes_ERA.htm

¹⁶⁶ MACHALOW, Deborah. The Equal Rights Amendment in the Age of #MeToo. *DePaul Journal for Social Justice* [online]. 2020, 13(1), 1–34 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://via.library.depaul.edu/jsj/vol13/iss1/4>, s. 3–14.

Opakovaně vyzdvihoovaný argument Phyllis Schlafly, že hlavní úlohou ženy je její péče o rodinu, již rovněž neplatí do takové míry jako dříve. Při porovnání statistik Pew Research Center je patrné, že zatímco v roce 1970 41 % dětí vyrůstalo v domácnostech, kde jejich matka vykonávala roli tradiční ženy v domácnosti, toto číslo se se stejnými kritérii v roce 2012 propadlo o více než polovinu a nově podíl těchto domácností představoval 20 %.¹⁶⁷ V současné době sice můžeme zaznamenat nárůst v této kategorii, nicméně tato skutečnost je více ovlivněna spíše vlnou imigrace a změnami pracovního trhu, než přímo volbou žen, že by chtěly zůstat v domácnosti.¹⁶⁸ Stejně jako se proměnilo celkové postavení žen ve společnosti, k zásadní změně došlo i v oblasti politické participace žen. Při porovnání dnešního počtu žen ve státních zákonodárných sborech s rokem 1971 lze pozorovat, že se toto číslo téměř zpět násobilo a v současnosti na těchto pozicích působí téměř dva a půl tisíce žen.¹⁶⁹ Další z hlavních protiargumentů vůči Dodatku o rovných právech, skrze který se podařilo oslovit nejširší spektrum tehdejší nerozhodnuté společnosti¹⁷⁰, tedy povinné armádní služby pro ženy a jejich vyslání do boje, se rovněž zásadně změnil. V průběhu let došlo k naplnění vize, kterou původně měla přinést až ratifikace Dodatku o rovných právech, větší možnosti zapojení žen v armádě. Po odstranění řady překážek v současnosti podíl žen v armádě činí 16 %.¹⁷¹ Zároveň opoziční argumenty proti armádě v této době do značné míry vycházely ze stále čerstvé a hluboce zakořeněné zkušenosti s válkou ve Vietnamu.¹⁷² Poslední, avšak v souvislosti s obnovením zájmu o ratifikaci Dodatku o rovných právech možná nejzásadnější změnou, je technologický posun, který bude podrobněji zmíněn v souvislosti se čtvrtou vlnou feminismu. Množství těchto

¹⁶⁷ COHN, D'Vera, Gretchen LIVINGSTON a Wendy WANG. After Decades of Decline, A Rise in Stay-at-Home Mothers. *Pewresearch.org* [online]. 2014 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2014/04/08/after-decades-of-decline-a-rise-in-stay-at-home-mothers/>

¹⁶⁸ GALLEY, Jacob. Stay-at-home mothers through the years. *Bls.gov* [online]. Washington, 2014 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.bls.gov/opub/mlr/2014/beyond-bls/stay-at-home-mothers-through-the-years.htm>

¹⁶⁹ Center for American Women and Politics. Women in Elective Office 2023. *Cawp.rutgers.edu* [online]. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://cawp.rutgers.edu/facts/current-numbers/women-elective-office-2023>

¹⁷⁰ GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1-36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>, s. 35–36.

¹⁷¹ Council on Foreign Relations. Demographics of the U.S. Military. *Cfr.org* [online]. © 2020 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/demographics-us-military>

¹⁷² MURPHY, Bridget L. The Equal Rights Amendment Revisited. *Notre Dame Law Review* [online]. 2019, 94(2), 937–958 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4828&context=ndlr>, s. 944.

společenských změn poukazuje na skutečnost, že celá řada argumentů opozice, kterou vedla Phyllis Schlafly, již není aktuální a většina tehdejších opozičních argumentů tedy nemůže sloužit jako podklad pro opozici současnou.¹⁷³

Na příkladu Sama Ervina, který přijetí Dodatku o rovných právech nepodporoval, ale nakonec opakovaně jednal v souladu s jeho základním principem, lze poukázat na jeden z dalších problémů spojených s Dodatkem o rovných právech. Tímto problémem může totiž být samotný název Dodatku, respektive negativní pohled amerických občanů na ERA pouze kvůli konotacím s ním spojených. K podobným závěrům, potvrzujícím toto tvrzení došel také průzkum již z roku 2001 provedený The ERA Campaign Network.¹⁷⁴ V tomto průzkumu, jehož autoři hledali odpovědi na otázky ohledně rovnosti práv, byl za účelem maximalizace reliability výsledků vynechán název Dodatku, aby vlivem časté misinterpretace nedošlo k negativnímu ovlivnění závěrů.¹⁷⁵

Jako příklad velké změny nálad a postoje vůči ženám ve společnosti mohou být uvedeny tři pochody za práva žen. Prvním příkladem je pochod, jehož účelem byla snaha o popularizaci ženské otázky s ohledem na volební právo žen, který v březnu roku 1913¹⁷⁶ proběhl ve Washingtonu D.C. Spolu s organizátorkou Alice Paul se jej účastnilo zhruba pět tisíc podporovatelů.¹⁷⁷ I přes to, že se měl pochod nést v poklidném duchu se brzy na sufražetky začaly snášet urážky a posměch přihlížejících mužů. K verbálním urážkám a pokřikování se přidalo i fyzické násilí, avšak ani to nedonutilo přítomnou policii

¹⁷³ MACHALOW, Deborah. The Equal Rights Amendment in the Age of #MeToo. *DePaul Journal for Social Justice* [online]. 2020, 13(1), 1-34 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://via.library.depaul.edu/jsj/vol13/iss1/4>, s. 33.

¹⁷⁴ ERA Campaign Network. ERA Campaign Network Archived Content. *Eracampaign.net* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.eracampaign.net>

¹⁷⁵ Alice Paul Institute. ERA: Equal Rights Amendment Frequently Asked Questions. *Congress.gov* [online]. © 2018 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/116/meeting/house/109330/documents/HHRG-116-JU10-20190430-SD013.pdf>, s. 13.

¹⁷⁶ Datum bylo pečlivě vybráno – vzhledem k nadcházející inauguraci budoucího prezidenta Woodrowa Wilsona, byl totiž pochod sledován spoustou lidí i reportérů. Viz: President and Fellows of Harvard College. Views of the 1913 Suffrage Parade. *Long19.radcliffe.harvard.edu* [online]. © 2020 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://long19.radcliffe.harvard.edu/projects/exhibit_seeingcitizens/section_4/sub_1/

¹⁷⁷ COHEN, Danielle. This Day in History: The 1913 Women's Suffrage Parade. *Obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2016/03/03/this-day-history-1913-womens-suffrage-parade>

k zásahu.¹⁷⁸ Tato událost může být dána do kontrastu s červencem roku 1978, kdy proběhl, v práci již zmíněný, pochod na podporu prodloužení ratifikace Dodatku o rovných právech. Tento pochod se na rozdíl od prvního jmenovaného případu již nesetkal s takto brutálním odsouzením, naopak se jej účastnily desetitisíce osob a v řadách pochodu se objevilo více mužů než na straně jeho odpůrců.¹⁷⁹ Jako poslední ze trojice příkladů může být uveden pochod z 21. ledna roku 2017, kdy den po inauguraci tehdejšího prezidenta Donalda Trumpa vyšlo do ulic po celých Spojených státech více než čtyři miliony lidí.¹⁸⁰ V samotném hlavním městě Spojených států protestovalo půl milionu žen a dalších podporovatelů témat, která zde byla akcentována, tedy občanská práva, reprodukční práva a obecně práva žen.¹⁸¹

Na výše uvedených příkladech lze poukázat na vývoj v přístupu americké společnosti k ženské problematice. Nejen postupné zapojování mužů v těchto událostech, ale také počet jejich účastníků demonstruje, že v průběhu let zároveň dochází k silící popularizaci těchto témat.

3.2 Vliv politických elit

Vlivem politických elit se zabývá i dvojice autorek Sarah A. Soule a Susan Olzak. Autorky v díle *When Do Movements Matter? The Politics of Contingency and the Equal Rights Amendment* zmiňují svou nespokojenost s přílišnou jednostranností v dosavadním zkoumání příčin nepřijetí Dodatku o rovných právech. V otázce, co rozhodování o ratifikaci ERA do roku 1982 ovlivnilo, se tedy soustředí na více možných vlivů. Ve snaze nepřikládat přílišnou důležitost pouze jednomu z možných faktorů tedy článek zkoumá například provázanost mezi sociálními hnutími a vlivem politických elit. Na

¹⁷⁸ MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>, s. 2180.

¹⁷⁹ DE WITT, Karen. 100,000 Join March for Extension Of Rights Amendment Deadline. *The Nytimes.com* [online]. 10.7.1978 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1978/07/10/archives/100000-join-march-for-extension-of-rights-amendment-deadline-100000.html>

¹⁸⁰ FELMLEEI, Diane H., Justine I. BLANFORD, Stephen A. MATTHEWS a Alan M. MACEACHRENI. *The geography of sentiment towards the Women's March of 2017* [online]. 2020, 15(6) [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: doi: 10.1371/journal.pone.0233994, s. 2.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 2.

pozadí výzkumu příčin historické (ne)ratifikace ERA se soustředí na to, zda sociální hnutí nedosahují větších úspěchů a nemají větší vliv v tzv. *fair-weather political periods*, tedy ve chvílích, kdy jsou u moci spojenci oněch hnutí.¹⁸² Článek dochází k závěru, že vliv a síla dopadů sociálních hnutí jsou za přítomnosti zmíněných elit zesíleny.¹⁸³ Tento závěr lze tedy interpretovat tak, že i během osmdesátých let, kdy před státy leželo rozhodnutí ohledně Dodatku o rovných právech, sehrála tato skutečnost určitou roli. Je však klíčové zmínit, že i když je síla dopadů na politiku úspěšnější během oněch *fair-weather political periods*, během nepříznivého politického období je o sociálních hnutích mnohem více slyšet. Z historického hlediska lze vyzorovat, že například feministická hnutí se mnohem více zviditelnila, když politický kontext nevyzníval v jejich prospěch.¹⁸⁴

Konkrétní příklad velkého vlivu politických elit na celospolečenské vnímání může být pozorován i z roviny vlivu osoby prezidenta. Pro historický úhel pohledu lze uvést rok 1980. Jak již bylo naznačeno v teoretické části práce, rok 1980 byl rokem, kdy dle průzkumů popularita Dodatku o rovných právech spadla na své tehdy dosavadní minimum. Tento výsledek bývá do velké míry připisován tehdejšímu prezidentskému kandidátovi a budoucímu prezidentovi Ronaldu Reaganovi. Ještě před začátkem své prezidentské kampaně Reagan přehodnotil své dřívější postoje vůči Dodatku a roku 1976 na dotaz ohledně ERA odpověděl tak, že nevěří, že by tato společenská problematika mohla být vyřešena takto jednoduše, tedy skrze jediný ústavní dodatek.¹⁸⁵ Reagan ani nadále Dodatek o rovných právech kvůli těmto pochybnostem a obavám z možné budoucí interpretace jeho znění soudy nepodporoval.¹⁸⁶ Pro mnohé tato změna postoje budoucího prezidenta mohla vést k signalizaci, že přijetí Dodatku o rovných právech by možná nebylo tím správným krokem.¹⁸⁷

¹⁸² SOULE, Sarah A. a Susan OLZAK. When Do Movements Matter? The Politics of Contingency and the Equal Rights Amendment. *American Sociological Review* [online]. American Sociological Association, 2004, **69**(4), 473–497 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3593061>, s. 482.

¹⁸³ Tamtéž, s. 493.

¹⁸⁴ FULLAGAR, Simone, et al., ed. Feminist theories after the poststructuralist turn. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 34–57. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 50.

¹⁸⁵ CRITCHLOW, Donald T. *Phyllis Schlafly and Grassroots Conservatism: A Woman's Crusade*. 2. New Jersey: Princeton University Press, 2008. ISBN 978-0691136240., s. 383.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 280.

¹⁸⁷ DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the

Oproti tomu se současný prezident Biden několikrát na účet Dodatku o rovných právech vyjádřil pozitivně a rovnost práv a žen v minulosti opakovaně akcentoval.¹⁸⁸ Podpora jednoho muže se na první pohled sice nemusí zdát jako významný bod na cestě za kýženou ratifikací, nicméně sympatie prezidenta minimálně udržují Dodatek o rovných právech ve veřejném diskursu a není na něj vrháno negativní světlo.

Termínem politické elity lze přeneseně rozumět i samotné politické strany. Při opětovné zmínce osmdesátých let a prezidenta Ronalda Reagana lze pozorovat také změnu uvnitř Republikánské strany. Reagan navrátil Republikánskou stranu do více konzervativních pozic a Dodatek o rovných právech byl nakonec vyškrtnut i z platformy Republikánské strany¹⁸⁹. Toto vyloučení bylo finálním odtržením od souhlasné politiky Republikánské strany vůči ERA a utvrdilo tehdejší republikánské občany, že schválení Dodatku nemusí být žádoucí.¹⁹⁰ Důležitost náklonnosti sympatií politických elit se projevila i v nedávné době. Konkrétně může být uveden příklad posledního státu, jež ERA ratifikoval. Virginie se v nedávné době o ratifikaci poprvé pokusila v roce 2019, kde však po úspěchu v senátu neprošla v těsném hlasování druhou z komor.¹⁹¹ Důležitější, než tento výsledek byla však skutečnost, že tamější demokratičtí lídři přislíbili, že ratifikace ERA bude ústředním bodem jejich programu a zájmu i ve volbách nadcházejících.¹⁹² Poté, co Demokraté ve Virginii ve volbách zvítězili a poprvé po pětadvaceti letech získali kontrolu nad oběma komorami, se Virginia v roce 2020 stala posledním státem ratifikujícím ERA.¹⁹³ Příklad Virginie však zároveň demonstruje i druhou rovinu argumentu.

Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066, s. 578.

¹⁸⁸ The White House. Statement from President Biden on the Equal Rights Amendment. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 2022 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/01/27/statement-from-president-biden-on-the-equal-rights-amendment/>

¹⁸⁹ Naproti tomu v roce 1976 bylo platformou Republikánské strany přímo stanoveno, že plně ratifikaci ERA podporují a věří, že právě schválení Dodatku o rovných právech je tím správným krokem k dosažení rovných práv v americké společnosti, viz 1976 Republican Platform: Equal Rights and Ending Discrimination. *Fordlibrarymuseum.gov* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.fordlibrarymuseum.gov/library/document/platform/rights.htm>

¹⁹⁰ DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066, s. 578.

¹⁹¹ SUDERMAN, Alan. Bid to revive Equal Rights Amendment fails by 1 vote. *Apnews.com* [online]. 21.2.2019 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/aa60e0b00f924d8681429f338d5a646d>

¹⁹² Tamtéž.

¹⁹³ WILLIAMS, Timothy. Virginia Approves the E.R.A., Becoming the 38th State to Back

I přesto, že demokratičtí zákonodárci v tomto případě nepochybně přispěli k tomu, že byl na problematiku Dodatku o rovných právech kladen velký důraz, což i později vedlo k zmíněné ratifikaci, stále však nelze tvrdit, že vliv politických elit znamená jasný výsledek ať už jedním, či druhým směrem. Například v onom roce 2019, kdy ve Virginii došlo ke schválení ratifikace Dodatku pouze v senátu, byl i tento senát kontrolován Republikánskou stranou, a přesto nedošlo k zastavení ratifikace.¹⁹⁴ K tomuto závěru ještě Soule a Olzak přidávají, že se nelze naplno spoléhat ani na další z faktorů ovlivňujících rozhodování zákonodárců, tedy například gender, věk, rasu ani náboženství.¹⁹⁵

Nelze tedy spoléhat na jednotný přístup zákonodárců z důvodu, že se jedná o ženy, a to ani v otázkách dotýkajících se Dodatku o rovných právech, či později zmíněné potratové politiky. Příkladem toho, že rozhodování zákonodárců nelze predikovat čistě na základě pohlaví, může být Amy Coney Barrett, kterou do pozice soudkyně Nejvyššího soudu jmenoval v roce 2020 tehdejší prezident Donald Trump.¹⁹⁶ Jmenování Barrett posílilo tamější konzervativní většinu, což zásadně ovlivňuje všechna rozhodnutí a hlas Amy Coney Barrett sehrál svou roli i v níže jmenovaných rozhodnutích týkajících se potratové politiky.¹⁹⁷ Důležité je však rovněž znovu zmínit vliv dosazených politických elit ve vztahu k Dodatku o rovných právech. Tím, že jmenováním Barrett došlo k posílení konzervativních názorů, zhoršila se v této souvislosti i situace pro ERA. Od současného složení Nejvyššího soudu lze očekávat i silně konzervativní názory i v souvislosti s Dodatkem o rovných právech. Pokud by tedy proběhl pokus ratifikovat verzi Dodatku ve stejném znění, jako v roce 1972 a ve sporných záležitostech spadajících do problematiky ústavního práva¹⁹⁸, by musel rozhodnout Nejvyšší soud, pak by

It. *Nytimes.com* [online]. 16.1.2020 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/01/15/us/era-virginia-vote.html>

¹⁹⁴ SUDERMAN, Alan. Bid to revive Equal Rights Amendment fails by 1 vote. *Apnews.com* [online]. 21.2.2019 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/aa60e0b00f924d8681429f338d5a646d>

¹⁹⁵ SOULE, Sarah A. a Susan OLZAK. When Do Movements Matter? The Politics of Contingency and the Equal Rights Amendment. *American Sociological Review* [online]. American Sociological Association, 2004, **69**(4), 473-497 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3593061>, s. 493.

¹⁹⁶ FRITZE, John. How Justice Amy Coney Barrett is wielding enormous influence on the Supreme Court. *Usatoday.com* [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/2022/07/13/how-trump-nominee-amy-coney-barrett-changing-supreme-court/7819283001/>

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Mezi sporné body lze zařadit všechny již zmíněné problémy, například otázku časového limitu, jeho ústavnosti a právní závaznosti s ohledem na jeho umístění, či například snahu pěti států stáhnout svou

pravděpodobně nebyl příliš zohledňován kontext ERA. Konzervativní úhel pohledu se totiž soustředí zejména na právní stranu věci a nezkoumá problematiku tolik komplexně.¹⁹⁹

3.2.1 Současná stanoviska obou politických stran

I přes výše zmíněnou skutečnost, že kvůli možnosti individuálního rozhodování jednotlivců nelze naplno spoléhat na samotné zákonodárce, politické strany se jako celek před voliči nějakým způsobem prezentovat musí. To, jakým způsobem se strana prezentuje a s jakými stanovisky se otevřeně propojuje, následně ovlivňuje rozhodnutí voličů, komu svěří svůj hlas. Při porovnání politické platformy obou stran se ukazuje, že zatímco Demokráté mají ve své platformě²⁰⁰ přímo stanoven slib boje za rovnost práv a jmenovitě zmiňují i Dodatek o rovných právech, platforma Republikánské strany²⁰¹ však nic takového nezahrnuje. U Demokratické strany na základě tvrzení z jejich programu je možné očekávat snahu o zakotvení principu rovnosti mužů a žen před Ústavou, liberální přístup k potratové politice, boj proti platovým nerovnostem, či důraz na problematiku práv LGBTQ+ osob.²⁰² Skrze analýzu těchto programů lze vyčíst nejen stanoviska strany jako takové, ale zároveň lze odhadnout, jací občané, potažmo voliči, budou k daným stranám inklinovat. Příznivcům stran tedy nezbyvá nic jiného než důvěřovat, že kroky strany a jejich členů budou konány v souladu s jejich prohlášeními. Je tedy možné říci, že v současné době ve společnosti na základě reprezentace obou stran a kroků jejich členů převládá přesvědčení, že pouze Demokratická strana je schválení Dodatku o rovných právech nakloněna. V souladu s tímto tvrzením lze uvést vyjádření kongresmanky Debbie Wasserman Democratka Schultz ohledně nutnosti zakotvení Dodatku o rovných právech do Ústavy. Schultz v Kongresu sice vyzdvihla skutečnost, že je Dodatku současný

ratifikaci.

¹⁹⁹ DWORKIN, Terry a Cindy SCHIPANI. The Times They Are A-Changin'?: #MeToo and Our Movement Forward. *University of Michigan Journal of Law Reform* [online]. 2022, **55**(2), 365–416 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2688–4933. Dostupné z: doi: 10.36646/mjlr.55.2.times, s. 409.

²⁰⁰ Party Platform: The Democratic Platform. *Democrats.org* [online]. Washington, © 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://democrats.org/where-we-stand/party-platform/>

²⁰¹ Republican National Committee. Resolution Regarding the Republican Party Platform. *Gop.com* [online]. © 2016 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://prod-static.gop.com/media/Resolution_Platform.pdf?_ga=2.76593109.1775350271.1682378957-2097016763.1682378957

²⁰² Party Platform: The Democratic Platform. *Democrats.org* [online]. Washington, © 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://democrats.org/where-we-stand/party-platform/>, s. 42.

prezident Biden nakloněn, nicméně rovněž zmínila, že takto základní princip, za který lze rovnost práv považovat, by neměl být ovlivňován tím, kdo je zrovna u moci.²⁰³

3.3 Společenská hnutí

Obnovení snah o ratifikaci Dodatku o rovných právech lze poměrně úspěšně demonstrovat na vlivu osoby prezidenta, konkrétně pak na situaci po zvolení bývalého prezidenta, Donalda Trumpa. Zvolení Donalda Trumpa v roce 2017 v řadách jeho odpůrců vyvolalo pocity naštvání, strachu, ale také obavy z toho, jakým směrem se bude budoucnost Spojených států v příštích letech ubírat. Silná reakce byla rovněž zaznamenána právě z řad feministických kruhů.²⁰⁴ Dalo by se tedy říci, že zvolení Donalda Trumpa opět mobilizovalo část obyvatel v jejich snaze zabránit podryvání základů liberální společnosti v otázce rovnosti práv a odmítnutí sexismu.²⁰⁵ Zvolení Donalda Trumpa s sebou sice nepochybeně přineslo řadu negativních aspektů pro podporovatele ERA, nicméně zároveň přispělo pozitivně ve vztahu ke společenským hnutím. Prvotní nespokojenost a vztek z výsledku prezidentské volby byly zanedlouho vystřídány započítáním politické angažovanosti, která přinesla nejsilnější vlnu snah o obnovu feministických zájmů za posledních několik desítek let.²⁰⁶

3.3.1 Čtvrtá vlna feminismu

Od doby svého představení je Dodatek o rovných právech nevyhnutelně spojen s feministickými hnutími, která stála na jeho samém začátku a provází ho i dnes. Dodatek o rovných právech kvůli své podstatě a úsilí o zisk rovných práv pro ženy bývá spojován převážně s liberálním feministickým hnutím, nikoliv s hnutím radikálním. Liberální feminismus usiluje o změny jako například rovnost práv či rovné platové podmínky skrze

²⁰³ Congressional Record — House. *Congress.gov* [online]. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/117/crec/2021/03/17/167/50/CREC-2021-03-17-pt1-PgH1419-3.pdf>, s. 1425.

²⁰⁴ CHIRA, Susan. Donald Trump's Gift to Feminism: The Resistance. *Daedalus* [online]. 2020, **149**(1), 72–85 [cit. 2023-04-09]. ISSN 0011-5266. Dostupné z: doi:10.1162/daed_a_01774, s. 73.

²⁰⁵ FULLAGAR, Simone, et al., ed. Doing feminism in the digital age: the complexities of post-feminism and neo-liberalism. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 49–57. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 50.

²⁰⁶ CHIRA, Susan. Donald Trump's Gift to Feminism: The Resistance. *Daedalus* [online]. 2020, **149**(1), 72–85 [cit. 2023-04-09]. ISSN 0011-5266. Dostupné z: doi:10.1162/daed_a_01774, s. 73.

společenský systém.²⁰⁷ V souvislosti s nerovnými platovými podmínkami lze zmínit závěry U.S. Bureau za rok 2020, které v souvislosti s pracovním trhem poukázaly na skutečnost, že ženy si během jednoho pracovního týdne vydělávají v průměru o 17,7 % méně než muži.²⁰⁸ Stejně jako prvotní snahy o ratifikaci ERA byly ovlivněny feministickým hnutím, tak feminismus také sehrává důležitou roli i při současné snaze o obnovu zájmu o ratifikaci. Nástup čtvrté vlny feminismu je, stejně jako níže zmíněné hnutí #MeToo, zásadně spojen s moderními technologiemi.²⁰⁹ Mezi léty 2008 až 2013 se novému feministickému hnutí nedostalo téměř žádné pozornosti.²¹⁰ Během desátých let 21. století se však nové feministické hnutí nadále formovalo. Byl zaznamenán silný nárůst ve sféře blogování, což tedy mohlo dát za vznik nové platformě, kde amatérští novináři mohli sdílet své názory a myšlenky. Díky blogovacím platformám tedy zároveň vznikl nový mediální prostor, kde se mohla šířit témata, kterým v tradičních sdělovacích prostředcích nebyla věnována dostatečná pozornost. Skrze blogy se tak začaly předávat nejen nově vznikající myšlenky, ale také cíle, jež byly vytyčeny v rámci předchozích vln feminismu. Mezi tyto myšlenky, jež svůj odkaz nachází již v předchozích obdobích, můžeme zařadit například otázku reprodukčních práv, sexuálního obtěžování či otázku platového ohodnocení.²¹¹ Zmíněná vlna feminismu se tedy stále soustředí na problematiku společenských nerovností.²¹² Postupem času se největší část této formy aktivismu přesunula na sociální sítě, zejména na Facebook, Twitter, Snapchat a Instagram, které současným feministkám dávají možnost globální komunikace a sdružování se. Tuto formu

²⁰⁷ EAKLOR, Vicki L. *Queer America: A GLBT History of the 20th Century*. 1. Westport: Greenwood, 2008. ISBN 9780313337499., s. 144.

²⁰⁸ U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS. Women in the labor force: a databook. *Bls.gov* [online]. Washington, 2022 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.bls.gov/opub/reports/womens-databook/2021/home.htm>

²⁰⁹ SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 151.

²¹⁰ ZIMMERMAN, Tegan. #Intersectionality: The Fourth Wave Feminist Twitter Community. *WGSRF Journal of Choice* [online]. Atlantis, 2017, **38**(1), 54–70 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://journals.msvu.ca/index.php/atlantis/article/view/4304>, s. 55.

²¹¹ SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 151.

²¹² BRUENE, Sara a Moshoula CAPOUS-DESYLLAS. Legalizing Street Vending in Los Angeles: Reframing a Movement during the Fourth Wave of Feminism. *Critical Sociology* [online]. 2022, **48**(1), 91–108 [cit. 2023-04-18]. ISSN 0896-9205. Dostupné z: doi:10.1177/0896920520976787, s. 92.

komunikace lze označit jako digitální aktivismus.²¹³ Jako příklad může být uvedena platforma Twitter, kde za pomoci využití hashtagů lze jedním příspěvkem zasáhnout stovky až desetitisíce dalších uživatelů.²¹⁴ Mezi nejvýznamnější hashtagy, které lze v souvislosti s feminismem zmínit, jsou například #YesAllWomen, #WhyIStayed, #EverydaySexism, či jeden nejnámějších #MeToo.²¹⁵ Zároveň by zmíněný příklon k sociálním sítím a internetovému prostoru mohl odrážet pocit žen, že jejich zájmy jsou na politickém poli nedostatečně reprezentovány.²¹⁶

Významnou charakteristikou čtvrté vlny feminismu je její poučení z předchozích vln feminismu a kombinace prvků v nich figurujících. Tato vlna totiž sice využívá virtuálního prostoru a technologií k rychlému a plošnému šíření myšlenek, avšak zároveň si bere své ponaučení z druhé vlny feminismu a část svého působení v rámci politického aktivismu předává například skrze protesty a pochody.²¹⁷ Jako příklad může být uveden již zmíněný pochod z 21. ledna 2017.²¹⁸

3.3.2 Hnutí #MeToo

Historie hnutí MeToo začala roku 2007 a vzešla od Tarany Burke, která se touto cestou snažila pomoci mladým afroamerickým dívkám překonat zážitky ze sexuálního násilí.²¹⁹ Spojování hnutí #MeToo s ERA tedy bývá některými stranami kritizováno právě

²¹³ SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 151.

²¹⁴ ZIMMERMAN, Tegan. #Intersectionality: The Fourth Wave Feminist Twitter Community. *WGSRF Journal of Choice* [online]. Atlantis, 2017, **38**(1), 54–70 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://journals.msvu.ca/index.php/atlantia/article/view/4304>, s. 54.

²¹⁵ SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 151–152.

²¹⁶ MUNRO, Ealasaid. Feminism: A Fourth Wave?. *Political Insight* [online]. 2013, **4**(2), 22–25 [cit. 2023-04-04]. ISSN 2041-9058. Dostupné z: doi:10.1111/2041-9066.12021, s. 24.

²¹⁷ ZIMMERMAN, Tegan. #Intersectionality: The Fourth Wave Feminist Twitter Community. *WGSRF Journal of Choice* [online]. Atlantis, 2017, **38**(1), 54–70 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://journals.msvu.ca/index.php/atlantia/article/view/4304>, s. 56.

²¹⁸ FELMLEE, Diane H., Justine I. BLANFORD, Stephen A. MATTHEWS a Alan M. MACEACHRENI. *The geography of sentiment towards the Women's March of 2017* [online]. 2020, **15**(6) [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: doi: 10.1371/journal.pone.0233994, s. 2.

²¹⁹ CURRIE, Kyndal. That Was Then, This Is Now: The Revival of the Proposed Equal Rights Amendment and the Co-optation of the #MeToo Movement. *Golden Gate University Law Review* [online]. GGU Law

kvůli odklonu od původní myšlenky hnutí a současnému vynechání myšlenek soustředících se výhradně na afroamerické ženy.²²⁰

Pozdější počátek hnutí pod označením #MeToo, které již dosáhlo celonárodní pozornosti, lze datovat do roku 2017, poté co americká herečka Alyssa Milano na sociální síti přidala výzvu, aby se pomocí hashtagu MeToo ozvali ti sledující, kteří mají zkušenost se sexuálním obtěžováním, či násilím. Na příspěvek zareagovala řada slavných osobností, ale také velké množství obyčejných žen, jež přes sociální síť nabyly dojmu, že jejich hlas bude konečně vyslyšen.²²¹ S hnutím #MeToo je tedy nevyhnutelně spjat zmíněný rozvoj technologií, potažmo sociálních sítí, které umožnily jeho šíření. Během prvního roku byl hashtag MeToo použit ve více než devatenácti milionech příspěvcích v anglickém jazyce.²²² Tato nebývale silná vlna podpory signalizovala jednoznačné probuzení hlasu žen a byla symbolem obnovení zájmu o problematiku ženských práv.²²³ Zároveň při sledování narůstajícího počtu případů sdílených v souvislosti s hnutím #MeToo, přirozeně vyvstávala otázka, zda v současnosti existují ústavní záruky a ochrana před tím, aby se tyto události neopakovaly a bylo jim předcházeno.²²⁴

K hlubšímu propojení Dodatku o rovných právech s hnutím #MeToo zásadně přispěla média, která v tomto hnutí spatřují možnost obnovení možného přijetí ERA.²²⁵ V médiích byla absence ústavní záruky často kritizována a bylo zdůrazňováno, jak daleká

Digital Commons, 2020, **50**(2), 169–196 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol50/ss2/7>, s. 171–172.

²²⁰ Tamtéž, s.194.

²²¹ PFLUM, Mary. A year ago, Alyssa Milano started a conversation about #MeToo. These women replied. *Nbcnews.com* [online]. 15.10.2018 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/us-news/year-ago-alyssa-milano-started-conversation-about-metoo-these-women-n920246>

²²² MACHALOW, Deborah. The Equal Rights Amendment in the Age of #MeToo. *DePaul Journal for Social Justice* [online]. 2020, **13**(1), 1–34 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://via.library.depaul.edu/jsj/vol13/iss1/4>, s. 22.

²²³ DWORKIN, Terry a Cindy SCHIPANI. The Times They Are A-Changin'?: #MeToo and Our Movement Forward. *University of Michigan Journal of Law Reform* [online]. 2022, **55**(2), 365–416 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2688-4933. Dostupné z: doi: 10.36646/mjlr.55.2.times, s. 378.

²²⁴ MURPHY, Bridget L. The Equal Rights Amendment Revisited. *Notre Dame Law Review* [online]. 2019, **94**(2), 937–958 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4828&context=ndlr>, s. 942.

²²⁵ CURRIE, Kyndal. That Was Then, This Is Now: The Revival of the Proposed Equal Rights Amendment and the Co-optation of the #MeToo Movement. *Golden Gate University Law Review* [online]. GGU Law Digital Commons, 2020, **50**(2), 169–196 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol50/ss2/7>, s. 180.

cesta ještě k rovnosti práv povede.²²⁶ Souvislost mezi hnutím #MeToo a současnou obnovou snah o přijetí Dodatku o rovných právech lze však přirovnávat i z historického hlediska, tedy k období před prvním představením Dodatku v Kongresu. Hnutí #MeToo by tedy mohlo symbolizovat podobnou sílu popularizace ženské otázky, jaké dosahovaly aktivistické snahy žen po schválení Devatenáctého dodatku, jež nakonec vedly k sepsání první verze Dodatku o rovných právech a následnému schválení Dodatku o rovných právech v Kongresu.²²⁷ Od své nové vlny popularizace dokázalo hnutí #MeToo skrze příběhy žen napomoci přenést Dodatek o rovných právech opět do popředí zájmu a pozornosti americké společnosti.²²⁸ V hnutí #MeToo se problematika sexuálního obtěžování z podstatné části probírala v souvislosti s obtěžováním na pracovišti. Společnost od prvních snah o přijetí Dodatku Kongresem prošla zásadní změnou, kdy se čím dál tím více žen zapojovalo do pracovního procesu. V této souvislosti lze tvrdit, že hnutí #MeToo je od této doby nejsilnější reakcí a bojem proti sexuálnímu obtěžování na pracovišti, které od zmíněných osmdesátých let nastalo.²²⁹

K hnutí #MeToo se přidala také nezisková organizace TIME'S UP campaign, která usiluje o smazání nerovnosti na poli práce a snaží se poskytovat pomoc obětem sexuálního násilí.²³⁰ Důležitým aspektem, který je nutné v souvislosti s touto organizací zmínit, je fakt, že TIME'S UP campaign je spojena s řadou předních ženských jmen amerického zábavního průmyslu. Seznam podporovatelek zahrnuje například Oprah Winfrey, Meryl Streep, Nikol Kidman či Natalie Portman.²³¹ Tato forma veřejné podpory opět napomáhá

²²⁶ MURPHY, Bridget L. The Equal Rights Amendment Revisited. *Notre Dame Law Review* [online]. 2019, **94**(2), 937–958 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4828&context=ndlr>, s. 944–945.

²²⁷ DWORKIN, Terry a Cindy SCHIPANI. The Times They Are A-Changin'?: #MeToo and Our Movement Forward. *University of Michigan Journal of Law Reform* [online]. 2022, **55**(2), 365–416 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2688-4933. Dostupné z: doi: 10.36646/mjlr.55.2.times, s. 378.

²²⁸ MACHALOW, Deborah. The Equal Rights Amendment in the Age of #MeToo. *DePaul Journal for Social Justice* [online]. 2020, **13**(1), 1–34 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://via.library.depaul.edu/jsj/vol13/iss1/4>, s. 33.

²²⁹ SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6., s. 151.

²³⁰ MURPHY, Bridget L. The Equal Rights Amendment Revisited. *Notre Dame Law Review* [online]. 2019, **94**(2), 937–958 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4828&context=ndlr>, s. 945.

²³¹ TIME'S UP™ Now. The 300+ Original TIME'S UP Signatories. *Timesupnow.org* [online]. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://timesupnow.org/times-up-the-300-original-signatories/>

k protlačení této problematiky do širšího povědomí a k udržení relevance tématu.

I přes to, že samotné hnutí s největší pravděpodobností nedokáže zaručit ratifikaci Dodatku o rovných právech, spojení těchto dvou jednotek může přispět k rozšíření všeobecného povědomí o obou problematikách společně s problematikou ženských práv, ale zejména pak posílit hlas a dopad současného aktivismu.²³² Zároveň je možné, že tato zmíněná vlna podpory a popularizace spojená s hnutím #MeToo představuje počátek společenské změny, jež by do budoucna mohla přinést i možnost změny v oblasti právních úprav.²³³

3.3.3 Pro-choice hnutí, přehlasování Roe v. Wade a potratová politika

I přesto, že u politických elit nelze s jistotou stanovit, že by svým vlivem zaručovaly jasný směr pro Dodatek o rovných právech, jejich kroky a rozhodnutí vedoucí k změně společnosti jasné dopady mají. Jako příklad významné změny politiky může být uvedeno soudní rozhodnutí ve věci sporu Roe v. Wade z roku 1973.²³⁴ Toto rozhodnutí po dlouho dobu ovlivňovalo reprodukční práva a s nimi spojenou potratovou politiku. Pod zachováním práva na soukromí soud v tomto roce Nejvyšší soud USA ve věci uznal právo na potrat.²³⁵ Už od samého počátku čelily Dodatek o rovných právech a potratová politika podobným opozičním názorům a skupinám, jež se z velké části nejvíce obávaly zničení modelu tradičních rodin.²³⁶

Názorové skupiny a jejich náhled na potratovou politiku se dají rozdělit do dvou táborů. Na jedné straně může být uvedena tzv. pro-life skupina, a proti ní stojí tzv. pro-choice.²³⁷ Již dle překladu jejich anglických označení je tedy možné určit, že zatímco první z jmenovaných skupin usiluje o ochranu života plodu, druhá strana naproti tomu prosazuje

²³² DWORKIN, Terry a Cindy SCHIPANI. The Times They Are A-Changin'?: #MeToo and Our Movement Forward. *University of Michigan Journal of Law Reform* [online]. 2022, 55(2), 365–416 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2688-4933. Dostupné z: doi: 10.36646/mjlr.55.2.times, s. 370.

²³³ Tamtéž, s. 378.

²³⁴ Justia. Roe v. Wade, 410 U.S. 113 (1973). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/410/113/>

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ EAKLOR, Vicki L. *Queer America: A GLBT History of the 20th Century*. 1. Westport: Greenwood, 2008. ISBN 9780313337499., s. 169–170.

²³⁷ JELEN, Ted G. Public Attitudes Toward Abortion and LGBTQ Issues: A Dynamic Analysis of Region and Partisanship. *SAGE Open* [online]. 2017, 7(1), 1–6 [cit. 2023-04-11]. ISSN 2158-2440. Dostupné z: doi:10.1177/2158244017697362, s. 4.

právo volby, včetně práva na potrat. Ani v tomto případě nelze s definitivní platností stanovit, že by platila stoprocentní provázanost mezi přístupem občanů k potratové politice a jejich stranickou příslušností. Obecně lze říci, že do roku 2022 nebylo toto zkoumání ani příliš možné, jelikož i pro-choice podporovatelé se mohli stranicky blíže identifikovat s, ze své povahy mnohem více konzervativní, Republikánskou stranou, jelikož právo na potrat bylo uznáno a chráněno skrze rozhodnutí *Roe v. Wade*.²³⁸

Ve zmíněném roce 2022 však došlo k zásadní změně, když bylo původní rozhodnutí z případu *Roe v. Wade* Nejvyšším soudem přehlasováno. Nové stanovisko případu *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* tedy nepřiznávalo ústavní právo na potrat a rozhodnutí o záležitostech potratové politiky se tímto přesunula z celostátní úrovně na úroveň státní, kdy si tedy regulaci potratů budou řídit státy samotné.²³⁹ Toto rozhodnutí vedlo k silné reakci ve společnosti napříč celými Spojenými státy a zejména před budovou Nejvyššího soudu se shromáždily tisíce demonstrantů za práva na potrat.²⁴⁰ Do boje proti zákazu potratů se aktivně zapojuje i řada organizací, jmenovitě jimi jsou například NARAL Pro-Choice America, EMILY's List a Planned Parenthood Action Fund.²⁴¹ Ředitelka poslední z jmenovaných organizací Alexis McGill Johnson pro server *Politico* v roce 2020 uvedla, že bez možnosti a práva na potrat, nikdy nemůžeme hovořit o rovnosti práv mezi muži a ženami.²⁴²

V současné době je nejistá budoucnost možnosti a práva žen na potraty ještě aktuálnější hrozbou. Tuto hrozbu navíc umocňuje debata o zákazu dosud využívaných prášků na potrat. Příkladem v této diskusi může být dubnové předběžné rozhodnutí

²³⁸KILLIAN, Mitchell a Clyde WILCOX. Do Abortion Attitudes Lead to Party Switching?. *Political Research Quarterly* [online]. Sage Publications, 2008, 61(4), 561–573 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20299760>, s. 571.

²³⁹Supreme Court of the United States. DOBBS, STATE HEALTH OFFICER OF THE MISSISSIPPI DEPARTMENT OF HEALTH, ET AL. v. JACKSON WOMEN'S HEALTH ORGANIZATION ET A. *Supremecourt.gov* [online]. 2021 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/19-1392_6j37.pdf, s. 1.

²⁴⁰HUBLER, Shawn. Abortion rights protesters voice their anger in cities across the country. *Nytimes.com* [online]. 24.6.2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/live/2022/06/24/us/roe-wade-abortion-supreme-court>

²⁴¹AX, Joseph. Abortion rights groups push to turn anger into action. *Reuters.com* [online]. 12.5.2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/us/abortion-rights-groups-push-turn-anger-into-action-2022-05-12/>

²⁴²MUELLER, Eleanor a Alice M. OLLSTEIN. How the debate over the ERA became a fight over abortion. *Politico.com* [online]. 11.2.2020 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.politico.com/news/2020/02/11/abortion-equal-rights-amendment-113505>

federálního soudce Matthewa J. Kacsmaryka z Texasu. V rámci tohoto rozhodnutí se hovoří o zneplatnění schváleného léku mifepristone, jež byl dosud na základě potvrzení FDA využíván jako potratová medikace.²⁴³ O necelý týden později sice rozhodnutí Nejvyššího soudu výše uvedené předběžné rozhodnutí zablokovalo a stanovilo, že tato medikace zatím napříč Spojenými státy dostupná zůstane, soudní spory v této záležitosti tímto však nejsou zcela vyřešeny.²⁴⁴ Pokud by předběžné rozhodnutí z Texasu obstálo, zásadním způsobem by došlo k znesnadnění přístupu k této formě potratů, a to i ve státech kde se o restrikcí potratové politiky nesnaží a potraty tam dosud zůstávají legálními.²⁴⁵

Dostupnost k medikaci související s těhotenstvím byla pro ženy ovlivněna i v roce 2014, kdy se Nejvyšší soud zabýval případem *Burwell v. Hobby Lobby Stores, Inc.* Výsledkem rozhodnutí Nejvyššího soudu, které dalo za pravdu společnosti Hobby Lobby Stores, Inc. bylo, že soukromě vlastněné podniky nemusí do zdravotní péče pro zaměstnance zahrnout pokrytí antikoncepce. Toto rozhodnutí, které se dočkalo velké společenské pozornosti, se ve značné míře opíralo o téma náboženského přesvědčení.²⁴⁶

Diskuse ohledně potratové politiky zároveň rozdmýchává i otázky v problematice práv LGBTQ+ osob. Prezident Joe Biden v květnu roku 2022, tedy ještě před finálním hlasováním rozhodnutím Nejvyššího soudu ve věci *Roe v. Wade*, prohlásil, že pokud skutečně dojde k přehlasování stanovisek z *Roe v. Wade* vyplývajících, budou ohroženy i další sféry práva, jako například problematika stejnopohlavních manželství.²⁴⁷

Tyto výroky poté společně s ostatními současnými událostmi opět přispěly

²⁴³ BELLUCK, Pam. Judge Invalidates F.D.A. Approval of the Abortion Pill Mifepristone. *Nytimes.com* [online]. 7.4.2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2023/04/07/health/abortion-pills-ruling-texas.html>

²⁴⁴ BENDIX, Aria. What the Supreme Court's decision in the legal fight over abortion pills means for access to mifepristone. *Nbcnews.com* [online]. 13.4.2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/health/womens-health/abortion-pill-lawsuit-mifepristone-questions-future-access-rca79455>

²⁴⁵ BELLUCK, Pam. Judge Invalidates F.D.A. Approval of the Abortion Pill Mifepristone. *Nytimes.com* [online]. 7.4.2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2023/04/07/health/abortion-pills-ruling-texas.html>

²⁴⁶ HOLST, Lindsay. The Supreme Court's Hobby Lobby Decision. *Obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 30.6.2014 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2014/06/30/supreme-courts-hobby-lobby-decision>

²⁴⁷ The White House. Remarks by President Biden at a Democratic National Committee Fundraiser. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 11.5.2022 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/05/11/remarks-by-president-biden-at-a-democratic-national-committee-fundraiser-5/>

k mobilizaci dalších skupin obyvatelstva pro podporu Dodatku o rovných právech, nejen z řad LGBTQ+ zástupců. Předpokladem stále zůstává, že ratifikace Dodatku o rovných právech by konečně přidala jasně stanovenou a ústavně zakotvenou rovnost práv a zamezila diskriminaci na základě pohlaví, potažmo sexuální orientace. Dále by se ERA skrze Ústavu stal právním základem v otázce LGBTQ+ práv a soudních sporů s touto problematikou spojených.²⁴⁸ Provázanost mezi Dodatkem o rovných právech a diskriminací na základě pohlaví například v oblasti práce je potvrzen i z definice Americké komise pro rovné pracovní příležitosti (*The U.S. Equal Employment Opportunity Commission*). Tato komise diskriminaci vztahuje nejen čistě na pohlaví, ale také na případy těhotenství, či právě sexuální orientace a genderové identity.²⁴⁹ Zákony a spory v otázce diskriminace by tedy po případném přijetí Dodatku o rovných právech do Ústavy musely být vysvětlovány v rámci zachování rovnosti práv a sexuality a ERA by tedy sloužil v zájmu LGBTQ+ komunity.²⁵⁰

Proti těmto snahám a nadějím vkládaných do případné implementace Dodatku o rovných právech do Ústavy opět vyvstaly opoziční názory. Současná opozice ERA považuje za nepotřebný a připisuje mu hrozbu v podobě uvolněné potratové politiky. U nesouhlasných názorů, stejně jako v případě *Burwell v. Hobby Lobby Stores, Inc.*, sehrávají důležitou roli náboženská přesvědčení. Mezi zmíněnou opozicí lze zahrnout například i nesouhlas ze strany náboženských skupin. Svůj postoj vůči ERA pak například za vyznavače baptizmu, spadajícího pod odnož křesťanství, vyjádřila tzv. Komise pro etiku a náboženskou svobodu (*Ethics & Religious Liberty Commission*), která se proti ERA vymezila. Tato organizace Dodatek propojuje se snahou o vymazání rozlišení mezi pohlavími, s kritikou proti pro-choice hnutí a jeho dopady označuje za škodlivé pro ženy a děti.²⁵¹ Skutečnost, že je téma potratové politiky opozicí často skloňováno

²⁴⁸ ERA Project, Columbia Law School. *Equal Rights Amendment and LGBTQ Rights, including Marriage Equality* [online]. New York, 2022.1–3 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://gender-sexuality.law.columbia.edu/sites/default/files/content/Images/ERA%20Project%20Memo%20-%20ERA%20and%20LGBTQ%20Rights.pdf>, s. 3.

²⁴⁹ The U.S. Equal Employment Opportunity Commission. Sex-Based Discrimination. *Eeoc.gov* [online]. Washington [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.eeoc.gov/sex-based-discrimination>

²⁵⁰ Alice Paul Institute. ERA: Frequently Asked Questions. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/faq>

²⁵¹ Ethics & Religious Liberty Commission. Why opposing the Equal Rights Amendment is pro-woman. *Erlc.com* [online]. Washington, 2023 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://erlc.com/resource->

společně s Dodatkem o rovných právech, pouze poukazuje na to, že postavení žen ve společnosti není rovnocenné a proč skrze své snahy podporovatelé ERA i nadále usilují o srovnání práv. Zároveň je důležité neopomenout fakt, že ne všichni věřící se však vůči možnosti potratu a Dodatku o rovných právech vymezují negativně. Dokladem tohoto tvrzení je organizace Catholics for choice, která Dodatek podporuje. Catholics for choice, již podle svého názvu jako organizace podporuje možnost volby v otázce potratů, varují před následky plynoucích z přehlasování Roe v. Wade. Za účelem ochrany bezpečné reprodukční politiky vyzdvihují právě Dodatek o rovných právech, jehož ratifikace by vedle zaručení rovnoprávnosti umožnila také soudně napadat rozhodnutí proti potratům a jiná obdobná rozhodnutí právě na základě zákazu diskriminace.²⁵²

4 Současné dění kolem Dodatku o rovných právech

V současné době existují dva možné způsoby, jak mohou podporovatelé Dodatku o rovných právech usilovat o jeho schválení a zahrnutí do Ústavy.

První, již naznačená možnost, spočívá ve snaze oživit H. J. Res. 208 z roku 1972. Snaha prosadit tuto možnost zintenzivnila poté, co v roce 2020 došlo k vyplnění cílů zmíněné „Three-state strategy“ a dosažení počtu 38 států. Po ratifikaci Dodatku ve Virginii, Hlavním úskalím, pro úspěšné provedení této možnosti však zůstává časový rámeček z roku 1982, který je ze současného pohledu nutno považovat za propadlý. V této souvislosti se objevily snahy o zrušení onoho časového limitu. Konkrétní kroky byly provedeny v obou komorách Kongresu. Ve Sněmovně reprezentantů návrh na odstranění ratifikační lhůty (H.J.Res.17), jež by poté uznával Dodatek za platnou součást Ústavy, 21.ledna 2021 představila Jackie Speier²⁵³ a o den později došlo i k představení podobné

library/articles/why-opposing-the-equal-rights-amendment-is-pro-woman/

²⁵² Catholics for Choice. Catholics Support the Equal Rights Amendment. *Catholicsforchoice.org* [online]. Washington, © 2005-2023 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.catholicsforchoice.org/get-involved/take-action-now/era/>

²⁵³ Library of Congress. H.J.Res.17- 117th Congress (2021-2022): Removing the deadline for the ratification of the equal rights amendment. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-joint-resolution/17>

rezoluce (S.J.Res.1) v Senátu po předložení senátorem Benjaminem Cardinem²⁵⁴. Zatímco ve Sněmovně reprezentantů byl návrh těsně schválen v poměru hlasů 222 ku 204, v Senátu jej kvůli vyrovnanému počtu křesel²⁵⁵ mezi stranami čekala ještě mnohem složitější cesta.²⁵⁶

Nejaktuálnější vývoj událostí ohledně rozhodnutí Senátu v této záležitosti byl zaznamenán teprve počátkem posledního dubnového týdne letošního roku. Vedoucí Senátní většiny Charles Schumer 24. dubna 2023 oznámil, že Senát bude o Dodatku o rovných právech hlasovat.²⁵⁷ Schumer ve svém oznámení Dodatek o rovných právech označil jako lék proti nerovnosti pohlaví a vyzdvihl jeho důležitost v souvislosti s nedávnými událostmi. Konkrétně uvedl, že události ohledně potratových medikací a přehlasování *Roe v. Wade*, které pro ženy způsobily nejistou budoucnost, budou i senátní demokraté usilovat o to, aby byl Dodatek o rovných právech schválen.²⁵⁸ Podpora hlasování byla v naději na kladný výsledek vyřčena i ze strany Bílého domu.²⁵⁹ V souladu s prohlášením Charlese Schumera Senát o odstranění ratifikačního limitu skutečně hlasoval ve čtvrtek 27. dubna 2023. Výsledek hlasování dopadl v neprospěch Dodatku o rovných právech, když v poměru 51 souhlasných hlasů ku 47 nesouhlasným nedošlo k překonání senátního filibusteru, podmíněného hranicí šedesáti hlasů.²⁶⁰

²⁵⁴ Library of Congress. S.J.Res.1 - 117th Congress (2021-2022): A joint resolution removing the deadline for the ratification of the equal rights amendment. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-joint-resolution/1>

²⁵⁵ United States Senate. Party Division. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/history/partydiv.htm>

²⁵⁶ STRACQUALURSI, Veronica. House passes joint resolution to remove ERA deadline. *Edition.cnn.com* [online]. 17.3.2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/03/17/politics/congress-era-deadline-joint-resolutions/index.html>

²⁵⁷ ALFARO, Mariana. Schumer announces Senate will vote on the Equal Rights Amendment this week. *Washingtonpost.com* [online]. 24.4.2023 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/04/24/era-schumer-senate-vote/>

²⁵⁸ Senate Democrats. Schumer Announces Historic Vote To Advance Women's Rights Will Take Place This Week In The Senate. *Democrats.senate.gov* [online]. 24.4.2023 [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.democrats.senate.gov/newsroom/press-releases/schumer-announces-historic-vote-to-advance-womens-rights-will-take-place-this-week-in-the-senate-senate-democrats-will-continue-to-work-to-pass-constitutional-amendment-to-give-women-stronger-legal-protections>

²⁵⁹ Office of Management and Budget. Statement of Administration Policy: S.J. Res. 4 – A Joint Resolution removing the deadline for the ratification of the Equal Rights Amendment. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 27.4.2023 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2023/04/SJRes-4-SAP.pdf>

²⁶⁰ Cardin Leads Senate Fight for the Equal Rights Amendment During Historic Vote. *Cardin.senate.gov* [online]. 28.4.2023 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://www.cardin.senate.gov/press-releases/cardin-leads-senate-fight-for-the-equal-rights-amendment-during-historic-vote/>

Otázkou však zůstává, do jaké míry by kladný výsledek hlasování Senátu vůbec byl rozhodující. V roce 2020 vydalo americké Ministerstvo spravedlnosti dokument, který na základě informací stanovených v Článku V Ústavy a s přihlédnutím k soudnímu rozhodnutí ve věci *Dillon v. Gloss* uvádí, že Kongres v roce 1972 měl plné právo na stanovení ratifikačního limitu – bez ohledu na jeho umístění. Z tohoto názoru tedy vyplývá, že je rovněž možné počítat pouze ty ratifikace, jež byly učiněny před koncem tohoto limitu.²⁶¹ Závěrem tento dokument jako jedinou možnost pro podporovatele ERA spatřuje začít od začátku.²⁶² Stanoviska z tohoto dokumentu však nelze vnímat jinak než jako čistě poradní, jelikož ve věci ústavních změn Ústava legislativní moci nestanovuje žádné pravomoci.²⁶³ Také s přihlédnutím k předchozím soudním sporům a mnoha nejasnostem by i kladné rozhodnutí mohlo být pouze symbolickým krokem.²⁶⁴

Druhou z možností, je tedy nový začátek. Než se objevily mnohé z výše uvedených důvodů, jež obnovily naději ve vitalitu Dodatku z roku 1972, patřila tato možnost k hlavnímu úsilí podporovatelů ERA.²⁶⁵ Tato strategie by znamenala obnovení celého procesu, počínaje tím, aby byl návrh nové rezoluce o Dodatku o rovných právech schválen oběma komorami Kongresu a poté splnil druhou z podmínek ratifikačního procesu, tedy ratifikaci ve třech čtvrtinách států. Počínaje 97. Kongresem, tedy po propadnutí prodlouženého časového limitu roku 1982, se snahy o nový začátek ve věci Dodatku o rovných právech začaly projevovat představováním nových verzí, jak ve Sněmovně reprezentantů, tak v Senátu.²⁶⁶ S ohledem na současnou situaci je důležité zmínit dva konkrétní příklady nových návrhů ze 117. Kongresu, týkajících se rovnosti práv. V Senátu

²⁶¹ ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, 44, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>, s. 24.

²⁶² Tamtéž, s. 37–38.

²⁶³ The U.S. National Archives and Records Administration. Constitutional Amendment Process. *Archives.gov* [online]. © 2016 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/federal-register/constitution>

²⁶⁴ ALFARO, Mariana. Schumer announces Senate will vote on the Equal Rights Amendment this week. *Washingtonpost.com* [online]. 24.4.2023 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/04/24/era-schumer-senate-vote/>

²⁶⁵ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 1.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 1.

se jednalo o S.J.Res.15 představeném Robertem Menendezem²⁶⁷. Ve Sněmovně reprezentantů návrh H.J.Res.28 představila Carolyn B. Maloney²⁶⁸. H.J.Res.28 oproti schválenému Dodatku o rovných právech poprvé výslovně zmiňuje ženy. Maloney uvedla, že rozdílné znění je uzpůsobeno tak, aby odpovídalo 21. století.²⁶⁹ Ani jeden z těchto návrhů nezahrnuje ratifikační limit.

Pro nový začátek se před svým úmrtím vyslovila i již jmenovaná dlouholetá podporovatelka Dodatku o rovných právech Ruth Bader Ginsburg. Ginsburg řadu kontroverzí obklopujících ERA vnímala negativně a zároveň se domnívala, že nelze započítat opožděné ratifikace a zároveň nezohlednit pokusy o stažení ratifikace.²⁷⁰

Budoucnost Dodatku o rovných právech není jednoznačná a potenciální ratifikace Dodatku bude pravděpodobně proveditelná pouze skrze druhou ze zmíněných možností. Jediným jasným závěrem tedy zůstává, že události a celá řada otázek týkajících se ERA zůstávají uvězněny v nejistotě²⁷¹. Příliš mnoho odpovědí nelze nalézt ani v Článku V a v souvislosti ratifikace ERA panuje více procesních nejasností než možných odpovědí.²⁷²

²⁶⁷ Library of Congress. S.J.Res.15 - 116th Congress (2019-2020): A joint resolution proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women. *Congress.gov* [online]. 2019. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-joint-resolution/15>

²⁶⁸ Library of Congress. H.J.Res.28 - 117th Congress (2021-2022): Proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-joint-resolution/28>

²⁶⁹ NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. Congressional Research Service [online]. 2019, 25, 1–33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>, s. 2–3.

²⁷⁰ SUK, Julie. A New Beginning? Justice Ginsburg and the Equal Rights Amendment. *Acslaw.org* [online]. 25.3.2021 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.acslaw.org/expertforum/a-new-beginning-justice-ginsburg-and-the-equal-rights-amendment/>

²⁷¹ Případně by otázky a právní nejasnosti obklopující Dodatek o rovných právech mohly být projednány před Nejvyšším soudem, který však obvykle do čistě politických záležitostí, spadajících pod agendu Kongresu nezasahuje, viz ALBERT, Richard. Will the Supreme Court strike down the Equal Rights Amendment?. *Thehill.com* [online]. Washington, 22.3.2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://thehill.com/opinion/civil-rights/599116-will-the-supreme-court-strike-down-the-equal-rights-amendment/>

²⁷² WRIGHT, Danaya C. Adventures in the Article V Wonderland: Justiciability and Legal Sufficiency of the ERA Ratifications. *U.C. Irvine Law Review* [online]. 2022, 12(1013), 1013–1084 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://scholarship.law.uci.edu/ucilr/vol12/iss3/10/>, s. 1017.

Závěr

Dodatek o rovných právech zůstává i po sto letech od svého prvního představení vysoce diskutovaným tématem. Toto tvrzení může být potvrzeno skrze skutečnost, že se Dodatek v předchozích třech letech opět vrátil na půdu Kongresu a byl předmětem hlasování. Na základě aktuálnosti tématu byla rovněž zvolena hlavní výzkumná otázka práce: Jaké důvody od desátých let 21. století vedly k obnovení snah o přijetí ústavního Dodatku o rovných právech?

I přes to, že odpověď na tuto otázku byla hledána v části praktické, aby praktická část práce vůbec mohla být rozvinuta a výzkumná otázka zodpovězena, bylo nejprve nutné zahrnout silné teoretické ukotvení s přesahem do historie. Teoretická část práce z tohoto důvodu nejprve poskytla informace o prvotních snahách o přijetí návrhu Dodatku Kongresem, zahrнула nutnost a význam potenciální ratifikace. Dále se podařilo poskytnout vhled do nelehké cesty návrhu Dodatku na půdu Kongresu, procesu jeho schválení a následného zmapování průběhu ratifikačního procesu v souvislosti s jednotlivými státy. Zvláštní pozornost byla věnována klíčové legislativní nejasnosti v podobě sedmiletého časového rámce – ať už ohledně ústavnosti jeho stanovení dle Článku V, jeho umístění či otázky prodloužení ve vztahu k předchozím soudním rozhodnutím. Napříč celou teoretickou částí jsou zmiňována také stanoviska opozice. V souvislosti s opozičními názory nebylo možné v práci opomenout osobu Phyllis Schlafly, jelikož to byla právě ona, kdo jako první dokázal oponenty Dodatku sjednotit. Schlafly se na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let dvacátého století stala hlasem konzervativně smýšlejícího lidu, který představuje jednu z nejsilnějších opozičních skupin i v současné době.

Současná situace je poté zohledněna v praktické části. Tato část práce navazuje na neúspěšný pokus o ratifikaci Dodatku o rovných právech z osmdesátých let. Proběhla zde snaha objasnit, jaké skutečnosti napomohly k nabytí dojmu, že ratifikace Dodatku zůstává platnou a proveditelnou možností, a které následně u podporovatelů ERA podnítily nové snahy o ratifikaci. V pozdějších podkapitolách praktické části se pozornost již obrací směrem k výzkumné otázce, tedy směrem k nalezení konkrétních událostí a jiných momentů, jež od desátých let 21. století vedly k obnovení snah o přijetí ústavního Dodatku o rovných právech.

Prostřednictvím analýzy dostupných dokumentů a literatury byla nejprve popsána proměna společnosti. Za účelem zodpovězení výzkumné otázky byl zkoumán možný vliv politických elit. Toto zkoumání shrnulo, že určitý vliv na Dodatek o rovných právech měli také samotní prezidenti. Rovněž proběhla analýza programů dvou nejsilnějších politických stran, která poukázala na to, že v současné době k podpoře Dodatku inklinuje pouze Demokratická strana. Největší důraz byl kladen na společenská hnutí. V souvislosti s mobilizací žen po zvolení Donalda Trumpa prezidentem v roce 2016 byl popsán nástup čtvrté vlny feminismu, přičemž byl zohledněn zejména dopad rozvoje internetu a sociálních platform. Na sociálních sítích našlo svůj počátek i druhé z pozorovaných hnutí – #MeToo. Hnutí #MeToo skrze silnou vlnu podpory jednoznačným způsobem prokázalo nový hlas v záležitostech dotýkajících se žen a jejich práv. Největší provázanost mezi společenskými hnutími a Dodatkem o rovných právech se prokázala u hnutí pro-choice, jež v zásadní míře reaguje na nedávné události potratové politiky USA. Konkrétní momenty jako přehlasování Roe v. Wade, či snahy o zablokování přístupu k potratovým medikacím zásadním způsobem znejistily budoucnost žen.

Pomocí hlubšího zkoumání se tedy podařilo zjistit, že k obnovení snah o ratifikaci Dodatku o rovných právech přispěla proměna společnosti, rozvoj internetu a s tím spojený rozmach nové vlny feminismu na sociálních platformách, dále pak do jisté míry i vliv politických elit – ať už v důsledku rozčarování z prezidentské volby či z roviny programu politických stran. V neposlední řadě se podařilo potvrdit, že cíleně vybraná společenská hnutí s obnovením snah o přijetí ústavního Dodatku o rovných právech rovněž souvisí a že současná potratová politika a vliv Republikánské strany neustále nové snahy podněcuje.

V poslední kapitole této bakalářské práce byl zmíněn výsledek hlasování Senátu ohledně zrušení ratifikačního limitu, jež pro podporovatele ERA dopadl negativně a ani nedokázal přinést více informací ohledně další budoucnosti Dodatku o rovných právech.

Díky výše uvedeným skutečnostem byly nalezeny odpovědi na hlavní výzkumnou otázku. Skutečnost, že se teoretická a praktická část bakalářské práce částečně prolínají zároveň umožnila i naplnění druhého ze stanovených cílů – nalezení provázanosti mezi současnou situací a událostmi ze sedmdesátých let. Příkladem tohoto tvrzení je například ratifikační limit. Hlasování Senátu v posledních dubnových dnech prokázalo, že onen limit

stále v problematice Dodatku o rovných právech sehrává klíčovou, avšak kontroverzní roli. Rovněž se i s ohledem na potratovou politiku potvrdil závěr teoretické části práce, že je významná část opozice ERA tvořena náboženskými skupinami a konzervativními názory.

Summary

This thesis has attempted to use one of the qualitative research methods – document analysis with the intend to find specific moments and other events that have ultimately contributed to the renewal of efforts to ratify the Equal Rights Amendment in the United States. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. Firstly, the thesis is defined and supported by historical debate and lists early developments concerning the Amendment, which were later proven to have an impact on the contemporary status (e.g., the ratification limit). This part encompasses information about the efforts made in favor of the ratification, knowledge about the late opposition and then some procedural irregularities and litigation are presented.

After having introduced the theoretical basis of the arguments, the thesis further focuses on the main research question. In order to maximize the usefulness of information, the cases included in the research were chosen intentionally not randomly. Among the cases that have presumably led to the renewal of ratification efforts were included: social change, the influence of political elites (with special attention to presidents and two main political parties and their platforms) and social movements. Social movements were represented by three examples – the fourth wave of feminism, #MeToo movement and the pro-choice movement, which is highly influenced by current events regarding the abortion debate. Through thorough research, it has been found that the social change (use of social media and other internet platforms), the influence of political elites and the rise of the new wave of feminism had all contributed to the renewal of efforts to ratify the Equal Rights Amendment. It was confirmed that social movements, especially the pro-choice movement, also relate to renewed efforts.

The thesis paper is concluded by a brief mention of the latest sequence of events, which do not shed much light neither on the procedural irregularities, nor on the possible

future development. Although the future of the Equal Rights Amendment still remains vague, the thesis has at least managed to answer the research question and to additionally find a connection between the present moment and the 1970'. One of the shared elements between these two time periods would be the controversy of the ratification limit, and also the fact that the opposition is still highly associated with religious groups and conservative opinions.

Použitá literatura

1976 Republican Platform: Equal Rights and Ending Discrimination. *Fordlibrarymuseum.gov* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.fordlibrarymuseum.gov/library/document/platform/rights.htm>

A Changing of the Guard: Traditionalists, Feminists, and the new face of women in congress, 1955–1976. *Government Publishing Office* [online]. 1–541 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CDOC-108hdoc223/pdf/GPO-CDOC-108hdoc223-2-3.pdf>

ALBERT, Richard. Will the Supreme Court strike down the Equal Rights Amendment?. *Thehill.com* [online]. Washington, 22.3.2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://thehill.com/opinion/civil-rights/599116-will-the-supreme-court-strike-down-the-equal-rights-amendment/>

ALFARO, Mariana. Schumer announces Senate will vote on the Equal Rights Amendment this week. *Washingtonpost.com* [online]. 24.4.2023 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/04/24/era-schumer-senate-vote/>

Alice Paul Institute. Alice Stokes Paul. *Alicepaul.org* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.alicepaul.org/about-alice-paul/>

Alice Paul Institute. ERA: Equal Rights Amendment Frequently Asked Questions. *Congress.gov* [online]. © 2018 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/116/meeting/house/109330/documents/HHRG-116-JU10-20190430-SD013.pdf>

Alice Paul Institute. ERA: Frequently Asked Questions. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/faq>

Alice Paul Institute. ERA: Ratification Info State By State. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/era-ratification-map>

Alice Paul Institute. ERA: Why We Need the Equal Rights Amendment. *Equalrightsamendment.org* [online]. © 2018 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.equalrightsamendment.org/why>

Alice Paul Institute. National Woman's Party. *Alicepaul.org* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.alicepaul.org/nwp/>

AX, Joseph. Abortion rights groups push to turn anger into action. *Reuters.com* [online].

12.5.2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/us/abortion-rights-groups-push-turn-anger-into-action-2022-05-12/>

BELLUCK, Pam. Judge Invalidates F.D.A. Approval of the Abortion Pill Mifepristone. *Nytimes.com* [online]. 7.4.2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2023/04/07/health/abortion-pills-ruling-texas.html>

BENDIX, Aria. What the Supreme Court's decision in the legal fight over abortion pills means for access to mifepristone. *Nbcnews.com* [online]. 13.4.2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/health/womens-health/abortion-pill-lawsuit-mifepristone-questions-future-access-rcna79455>

BERRY, Mary F. Berry. *Why ERA Failed: Politics, Women's Rights, and the Amending Process of the Constitution*. Second printing used edition. Indiana University Press, 1988, 164 s. ISBN 978-0253204592.

BRUENE, Sara a Moshoula CAPOUS-DESYLLAS. Legalizing Street Vending in Los Angeles: Reframing a Movement during the Fourth Wave of Feminism. *Critical Sociology* [online]. 2022, 48(1), 91–108 [cit. 2023-04-18]. ISSN 0896-9205. Dostupné z: doi:10.1177/0896920520976787

Cardin Leads Senate Fight for the Equal Rights Amendment During Historic Vote. *Cardin.senate.gov* [online]. 28.4.2023 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://www.cardin.senate.gov/press-releases/cardin-leads-senate-fight-for-the-equal-rights-amendment-during-historic-vote/>

Carter Library Google Arts and Culture exhibit. Mrs. America: Rosalynn Carter and the ERA. *Artsandculture.google.com* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/story/6gVRfUOfkeb5Lw>

Catholics for Choice. Catholics Support the Equal Rights Amendment. *Catholicsforchoice.org* [online]. Washington, © 2005-2023 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.catholicsforchoice.org/get-involved/take-action-now/era/>

Center for American Women and Politics. Women in Elective Office 2023. *Cawp.rutgers.edu* [online]. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://cawp.rutgers.edu/facts/current-numbers/women-elective-office-2023>

COHEN, Danielle. This Day in History: The 1913 Women's Suffrage Parade. *Obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2016/03/03/this-day-history-1913-womens-suffrage-parade>

COHN, D'Vera, Gretchen LIVINGSTON a Wendy WANG. After Decades of Decline, A Rise in Stay-at-Home Mothers. *Pewresearch.org* [online]. 2014 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2014/04/08/after-decades-of->

decline-a-rise-in-stay-at-home-mothers/

Cong. Rsch. Serv.: Constitution Annotated. Constitution of the United States: Eighteenth Amendment. *Constitution.congress.gov* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-18/#amendment-18-section-3>

Congressional Record — House. *Congress.gov* [online]. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/117/crec/2021/03/17/167/50/CREC-2021-03-17-pt1-PgH1419-3.pdf>

Congressional Record — House. *Govinfo.gov* [online]. 1970 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1970-pt21/pdf/GPO-CRECB-1970-pt21-1-2.pdf>

Council on Foreign Relations. Demographics of the U.S. Military. *Cfr.org* [online]. © 2020 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/demographics-us-military>

CRITCHLOW, Donald T. a Nancy MACLEAN. *Debating the American Conservative Movement: 1945 to the Present*. New Edition. Rowman & Littlefield Publishers, 2009, 244 s. ISBN 9780742548244.

CRITCHLOW, Donald T. *Phyllis Schlafly and Grassroots Conservatism: A Woman's Crusade*. 2. New Jersey: Princeton University Press, 2008. ISBN 978-0691136240

CURRIE, Kyndal. That Was Then, This Is Now: The Revival of the Proposed Equal Rights Amendment and the Co-optation of the #MeToo Movement. *Golden Gate University Law Review* [online]. GGU Law Digital Commons, 2020, **50**(2), 169–196 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol50/ss2/7>

DANIELS, Mark R., Robert DARCY a Joseph W. WESTPHAL. The ERA Won—At Least in the Opinion Polls. *PS* [online]. 1982, **15**(4), 578–584 [cit. 2023-04-12]. ISSN 0030-8269. Dostupné z: doi:10.2307/419066

DE WITT, Karen. 100,000 Join March for Extension Of Rights Amendment Deadline. *The Nytimes.com* [online]. 10.7.1978 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1978/07/10/archives/100000-join-march-for-extension-of-rights-amendment-deadline-100000.html>

DWORKIN, Terry a Cindy SCHIPANI. The Times They Are A-Changin'?: #MeToo and Our Movement Forward. *University of Michigan Journal of Law Reform* [online]. 2022, **55**(2), 365–416 [cit. 2023-04-10]. ISSN 2688-4933. Dostupné z: doi:

10.36646/mjlr.55.2.times

Eagle Forum. Our mission. *Eagleforum.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://eagleforum.org>

EAKLOR, Vicki L. *Queer America: A GLBT History of the 20th Century*. 1. Westport: Greenwood, 2008. ISBN 9780313337499.

ENGEL, Steven A. Ratification of the Equal Rights Amendment. *Opinions of the Office of Legal Counsel* [online]. 2020, **44**, 1–38 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/file/1232501/download>

ERA Campaign Network. ERA Campaign Network Archived Content. *Eracampaign.net* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.eracampaign.net>

ERA Project, Columbia Law School. *Equal Rights Amendment and LGBTQ Rights, including Marriage Equality* [online]. New York, 2022.1–3 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://gender-sexuality.law.columbia.edu/sites/default/files/content/Images/ERA%20Project%20Memo%20-%20ERA%20and%20LGBTQ%20Rights.pdf>

Ethics & Religious Liberty Commission. Why opposing the Equal Rights Amendment is pro-woman. *Erlc.com* [online]. Washington, 2023 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://erlc.com/resource-library/articles/why-opposing-the-equal-rights-amendment-is-pro-woman/>

Facts about the Equal Rights Amendment. *Young Children* [online]. 1979, **34**(2), 10–12 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42724154>

FELMLEEI, Diane H., Justine I. BLANFORD, Stephen A. MATTHEWS a Alan M. MACEACHRENI. *The geography of sentiment towards the Women's March of 2017* [online]. 2020, **15**(6) [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: doi: 10.1371/journal.pone.0233994

FRITZE, John. How Justice Amy Coney Barrett is wielding enormous influence on the Supreme Court. *Usatoday.com* [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/2022/07/13/how-trump-nominee-amy-coney-barrett-changing-supreme-court/7819283001/>

FULLAGAR, Simone, et al., ed. Feminist theories after the poststructuralist turn. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York:

Routledge, 2019, s. 34–57. ISBN 978-1-315-10847-6.

GALLEY, Jacob. Stay-at-home mothers through the years. *Bls.gov* [online]. Washington, 2014 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.bls.gov/opub/mlr/2014/beyond-bls/stay-at-home-mothers-through-the-years.htm>

GINSBURG, Ruth Bader. Ratification of the Equal Rights Amendment: A Question of Time. *Texas Law Review* [online]. 1979, **57**(6), 919–946 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tlr57&id=953&collection=journals&index=>

GRANAT, Jennifer. The Failure of the Equal Rights Amendment. *Georgetown University* [online]. 1997, 1–36 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10822/1051268>

H.J. Res. 75, Proposing an Equal Rights Amendment to the Constitution. In: Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://catalog.archives.gov/id/7452156?objectPage=2>

HARMON, John M. Memorandum for Honorable ROBERT J. LIPSHUTZ Counsel to the President: Constitutionality of Extending the Time Period for Ratification of the Proposed Equal Rights Amendment. *Department of Justice: Office of Legal Counsel* [online]. Washington D. C., 1977, 1–51 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/olc/page/file/1242666/download>

HELD, Allison L., Sheryl L. HERNDON a Danielle M. STAGER. The Equal Rights Amendment: Why the Era Remains Legally Viable and Properly Before the States. *Wm. & Mary J. Women & L* [online]. 1997, **3**(113), 113–136 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1271&context=wmjow>

HOLST, Lindsay. The Supreme Court's Hobby Lobby Decision. *Obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 30.6.2014 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2014/06/30/supreme-courts-hobby-lobby-decision>

HUBLER, Shawn. Abortion rights protesters voice their anger in cities across the country. *Nytimes.com* [online]. 24.6.2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/live/2022/06/24/us/roe-wade-abortion-supreme-court>

CHIRA, Susan. Donald Trump's Gift to Feminism: The Resistance. *Daedalus* [online]. 2020, **149**(1), 72–85 [cit. 2023-04-09]. ISSN 0011-5266. Dostupné z:

doi:10.1162/daed_a_01774

JELLEN, Ted G. Public Attitudes Toward Abortion and LGBTQ Issues: A Dynamic Analysis of Region and Partisanship. *SAGE Open* [online]. 2017, 7(1), 1–6 [cit. 2023-04-11]. ISSN 2158–2440. Dostupné z: doi:10.1177/2158244017697362

Joint resolution proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women. In: Office of the Federal Register, National Archives and Records Administration: U.S. Government Printing Office, 1972, ročník 86, Stat. 1523. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-86/pdf/STATUTE-86-Pg1523.pdf>

Joint Resolution, S.J. Res. 21 in the Senate of the United States. In: NWP Records, Manuscript Division, Library of Congress, ročník 1923. Dostupné také z: <https://www.loc.gov/exhibitions/women-fight-for-the-vote/about-this-exhibition/hear-us-roar-victory-1918-and-beyond/ratification-and-beyond/from-nineteenth-amendment-to-era/>

JORDAN, Barbara. Testimony of Representative Barbara Jordan: Extension of the time limit for ratification of the Equal Rights Amendment. In: *Digital Public Library of America* [online]. 1978 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://dp.la/primary-source-sets/the-equal-rights-amendment/sources/1206>

Justia. *Coleman v. Miller*, 307 U.S. 433 (1939). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/307/433/>

Justia. *Dillon v. Gloss*, 256 U.S. 368 (1921). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/256/368/>

Justia. *Roe v. Wade*, 410 U.S. 113 (1973). *Supreme.justia.com* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/410/113/>

KALFUS, Mason. Why Time Limits on the Ratification of Constitutional Amendments Violate Article V. *The University of Chicago Law Review* [online]. 1999, 66(2), 437–467 [cit. 2023-04-10]. ISSN 00419494. Dostupné z: doi:10.2307/1600471

KILLIAN, Mitchell a Clyde WILCOX. Do Abortion Attitudes Lead to Party Switching?. *Political Research Quarterly* [online]. Sage Publications, 2008, 61(4), 561–573 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20299760>

KRATZ, Jessie. Failure of the Equal Rights Amendment: The Feminist Fight of the 1970s. *Pieces of History – A blog of the U.S. National Archives* [online]. 2014 [cit. 2023-

04-10]. Dostupné z: <https://prologue.blogs.archives.gov/2014/09/22/failure-of-the-equal-rights-amendment-the-feminist-fight-of-the-1970s/>

KYVIG, David E. Historical Misunderstandings and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *The Public Historian* [online]. 1996, **18**(1), 45–63 [cit. 2023-03-30]. ISSN 0272-3433. Dostupné z: doi:10.2307/3377881

LARDNER, James a Neil HENRY. Over 40,000 ERA Backers March on Hill. *Washingtonpost.com* [online]. 10.7.1978 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1978/07/10/over-40000-era-backers-march-on-hill/880a1a29-c7ba-46f7-afd3-ade684653e63/>

Library of Congress. H.J.Res.17- 117th Congress (2021-2022): Removing the deadline for the ratification of the equal rights amendment. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-joint-resolution/17>

Library of Congress. H.J.Res.28 - 117th Congress (2021-2022): Proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-joint-resolution/28>

Library of Congress. Historical Overview of the National Womens Party. *Loc.gov* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/collections/women-of-protest/articles-and-essays/historical-overview-of-the-national-womans-party/>

Library of Congress. S.J.Res.1 - 117th Congress (2021-2022): A joint resolution removing the deadline for the ratification of the equal rights amendment. *Congress.gov* [online]. 2021. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-joint-resolution/1>

Library of Congress. S.J.Res.15 - 116th Congress (2019-2020): A joint resolution proposing an amendment to the Constitution of the United States relative to equal rights for men and women. *Congress.gov* [online]. 2019. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-joint-resolution/15>

MACHALOW, Deborah. The Equal Rights Amendment in the Age of #MeToo. *DePaul Journal for Social Justice* [online]. 2020, **13**(1), 1–34 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://via.library.depaul.edu/jsj/vol13/iss1/4>

MCCOY, Kelli, ed. *Milestone Documents in American History: Exploring the Primary Sources That Shaped America* [online]. 2. Schlager Group, Incorporated, 2020 [cit. 2023-04-20]. ISBN 9781935306528. Dostupné z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=6371697>

MILLER, Eric C. PHYLLIS SCHLAFELY'S "POSITIVE" FREEDOM: LIBERTY, LIBERATION, AND THE EQUAL RIGHTS AMENDMENT. *Rhetoric & Public Affairs - Michigan State University Press* [online]. 2015, **18**(2), 277–300 [cit. 2023-04-20]. ISSN 1094-8392. Dostupné z: doi:10.14321/rhetpublaffa.18.2.0277

MUELLER, Eleanor a Alice M. OLLSTEIN. How the debate over the ERA became a fight over abortion. *Politico.com* [online]. 11.2.2020 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.politico.com/news/2020/02/11/abortion-equal-rights-amendment-113505>

MUNRO, Ealasaid. Feminism: A Fourth Wave?. *Political Insight* [online]. 2013, **4**(2), 22–25 [cit. 2023-04-04]. ISSN 2041-9058. Dostupné z: doi:10.1111/2041-9066.12021

MURPHY, Bridget L. The Equal Rights Amendment Revisited. *Notre Dame Law Review* [online]. 2019, **94**(2), 937-958 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4828&context=ndlr>

National Organization for Women. About. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://now.org/about/>

National Organization for Women. Chronology of the Equal Rights Amendment, 1923-1996. *Now.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://now.org/resource/chronology-of-the-equal-rights-amendment-1923-1996/>

NEALE, Thomas H. The Proposed Equal Rights Amendment: Contemporary Ratification Issues. *Congressional Research Service* [online]. 2019, **25**, 1-33 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R42979>

Office of Management and Budget. Statement of Administration Policy: S.J. Res. 4 – A Joint Resolution removing the deadline for the ratification of the Equal Rights Amendment. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 27.4.2023 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2023/04/SJRes-4-SAP.pdf>

Party Platform: The Democratic Platform. *Democrats.org* [online]. Washington, © 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://democrats.org/where-we-stand/party-platform/>

PFLUM, Mary. A year ago, Alyssa Milano started a conversation about #MeToo. These women replied. *Nbcnews.com* [online]. 15.10.2018 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/us-news/year-ago-alyssa-milano-started-conversation-about-metoo-these-women-n920246>

President and Fellows of Harvard College. Views of the 1913 Suffrage Parade. *Long19.radcliffe.harvard.edu* [online]. © 2020 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://long19.radcliffe.harvard.edu/projects/exhibit_seeingcitizens/section_4/sub_1/

Republican National Committee. Resolution Regarding the Republican Party Platform. *Gop.com* [online]. © 2016 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://prod-static.gop.com/media/Resolution_Platform.pdf?_ga=2.76593109.1775350271.1682378957-2097016763.1682378957

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-348-2.

Senate Democrats. Schumer Announces Historic Vote To Advance Women's Rights Will Take Place This Week In The Senate. *Democrats.senate.gov* [online]. 24.4.2023 [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.democrats.senate.gov/newsroom/press-releases/schumer-announces-historic-vote-to-advance-womens-rights-will-take-place-this-week-in-the-senate-senate-democrats-will-continue-to-work-to-pass-constitutional-amendment-to-give-women-stronger-legal-protections>

SCHWELB, Egon. The Question of a Time Limit for the Ratification of Amendments to the Charter of the United Nations. *The International and Comparative Law Quarterly* [online]. 1955, 4(3), 475-483 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/755148>

SIEGEL, Reva B. Constitutional Culture, Social Movement Conflict and Constitutional Change: The Case of the De Facto Era. 2005-06 Brennan Center Symposium Lecture. *California Law Review* [online]. 2006, 94(5), 1323–1419 [cit. 2023-04-13]. ISSN 00081221. Dostupné z: doi:10.2307/20439068

SLADKÝ, Pavel. Mrs. America vypráví hořký příběh politického boje za rovnoprávnost žen. *Art.ceskatelevize.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/mrs-america-vypravi-horky-pribeh-politickeho-boje-za-rovnopravnost-zen-UDFxK>

SMITH ARMSTRONG, Lindsley a Stephen A. SMITH. Keeping Hope Alive: A Case Study of the Continuing Argument for Ratification of the ERA. *Frontiers: A Journal of Women Studies* [online]. University of Nebraska Press, 2017, 38(2), 173–207 [cit. 2023-04-05]. ISSN 01609009. Dostupné z: doi:10.5250/fronjwomestud.38.2.0173

SOUCIE, Stephen M. A., et al., ed. The fourth wave: What #MeToo can teach us about millennial mobilization, intersectionality, and men's accountability. In: C. PARRY, Diana. *Feminisms in Leisure Studies: Advancing a Fourth Wave*. New York: Routledge, 2019, s. 149–164. ISBN 978-1-315-10847-6.

SOULE, Sarah A. a Susan OLZAK. When Do Movements Matter? The Politics of Contingency and the Equal Rights Amendment. *American Sociological Review* [online]. American Sociological Association, 2004, **69**(4), 473–497 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3593061>

STRACQUALURSI, Veronica. House passes joint resolution to remove ERA deadline. *Edition.cnn.com* [online]. 17.3.2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/03/17/politics/congress-era-deadline-joint-resolutions/index.html>

SUDERMAN, Alan. Bid to revive Equal Rights Amendment fails by 1 vote. *Apnews.com* [online]. 21.2.2019 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/aa60e0b00f924d8681429f338d5a646d>

SUK, Julie C. An Equal Rights Amendment for the Twenty-First Century: Bringing Global Constitutionalism Home. *Yale Journal of Law and Feminism* [online]. © 2017, **28**(381), 381–444 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://openyls.law.yale.edu/bitstream/handle/20.500.13051/7085/JulieCSukAnEqualRightsAme.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

SUK, Julie. A New Beginning? Justice Ginsburg and the Equal Rights Amendment. *Acslaw.org* [online]. 25.3.2021 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.acslaw.org/expertforum/a-new-beginning-justice-ginsburg-and-the-equal-rights-amendment/>

Supreme Court of the United States. DOBBS, STATE HEALTH OFFICER OF THE MISSISSIPPI DEPARTMENT OF HEALTH, ET AL. v. JACKSON WOMEN'S HEALTH ORGANIZATION ET A. *Supremecourt.gov* [online]. 2021 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/19-1392_6j37.pdf

The New York Times. Cost of Convention Boycott to States That Have Not Ratified Equal Rights Proposal Put at \$100 Million. *Nytimes.com* [online]. 4.4.1978 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1978/04/04/archives/cost-of-convention-boycott-to-states-that-have-not-ratified-equal.html>

The office of Public and Intergovernmental affairs, Selective Service System. Women and the Draft. *sss.gov* [online]. 2015 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.sss.gov/register/women/background/>

The U.S. Equal Employment Opportunity Commission. Sex-Based

Discrimination. *Eeoc.gov* [online]. Washington [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.eeoc.gov/sex-based-discrimination>

The U.S. National Archives and Records Administration. 14th Amendment to the U.S. Constitution: Civil Rights (1868). *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/milestone-documents/14th-amendment>

The U.S. National Archives and Records Administration. 19th Amendment to the U.S. Constitution: Women's Right to Vote (1920). *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/milestone-documents/19th-amendment>

The U.S. National Archives and Records Administration. Constitutional Amendment Process. *Archives.gov* [online]. © 2016 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/federal-register/constitution>

The U.S. National Archives and Records Administration. Equal Rights Amendment. *Archives.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/women/era>

The White House. Remarks by President Biden at a Democratic National Committee Fundraiser. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 11.5.2022 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/05/11/remarks-by-president-biden-at-a-democratic-national-committee-fundraiser-5/>

The White House. Statement from President Biden on the Equal Rights Amendment. *Whitehouse.gov* [online]. Washington, 2022 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/01/27/statement-from-president-biden-on-the-equal-rights-amendment/>

TIME'S UPTM Now. The 300+ Original TIME'S UP Signatories. *Timesupnow.org* [online]. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://timesupnow.org/times-up-the-300-original-signatories/>

U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS. Women in the labor force: a databook. *Bls.gov* [online]. Washington, 2022 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.bls.gov/opub/reports/womens-databook/2021/home.htm>

United States Court of Appeals. Appeal from the United States District Court for the

District of Columbia: (No. 1:20-cv-00242). *Cadc.uscourts.gov* [online]. 2022 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: [https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/1D7BCC9C5AF51F968525896400549E2C/\\$file/21-5096-1987839.pdf](https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/1D7BCC9C5AF51F968525896400549E2C/$file/21-5096-1987839.pdf)

United States Senate. Party Division. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/history/partydiv.htm>

United States Senate. The Senate Passes the Equal Rights Amendment. *Senate.gov* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: https://www.senate.gov/artandhistory/history/minute/Senate_passes_ERA.htm

US House of Representatives: History, Art & Archives. Discharge Petition for the Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/25769811497>

US House of Representatives: History, Art & Archives. Proposing an Equal Rights Amendment. *History.house.gov* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://history.house.gov/HouseRecord/Detail/15032436202>

Volume 117, Part 1 (January 21, 1971 to February 1, 1971). In: Congress: U.S. Government Publishing Office, 1971, ročník 117. [cit. 2023-04-07]. Dostupné také z: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1971-pt1/GPO-CRECB-1971-pt1-3-1/context>

WILLIAMS, Timothy. Virginia Approves the E.R.A., Becoming the 38th State to Back It. *Nytimes.com* [online]. 16.1.2020 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/01/15/us/era-virginia-vote.html>

WRIGHT, Danaya C. Adventures in the Article V Wonderland: Justiciability and Legal Sufficiency of the ERA Ratifications. *U.C. Irvine Law Review* [online]. 2022, **12**(1013), 1013–1084 [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: <https://scholarship.law.uci.edu/ucilr/vol12/iss3/10/>

YOUNG, Neil J. "The ERA Is a Moral Issue": The Mormon Church, LDS Women, and the Defeat of the Equal Rights Amendment. *American Quarterly* [online]. 2007, **59**(3), 623–644 [cit. 2023-04-11]. ISSN 1080-6490. Dostupné z: doi:10.1353/aq.2007.0073

ZIMMERMAN, Tegan. #Intersectionality: The Fourth Wave Feminist Twitter Community. *WGSRF Journal of Choice* [online]. Atlantis, 2017, **38**(1), 54–70 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://journals.msvu.ca/index.php/atlantis/article/view/4304>